

● **POHODNIŠTVO... PLEZANJE... PUSTOLOVSKE AKTIVNOSTI... ŠT. 7**

revija@drustvo-strmina.si

NOVEMBER - DECEMBER 2015

PSI IN GORE

STRMA BOSNA

**DVA OBRAZA JESENSKEGA
GROSSGLOCKNERJA**

Boris Strmšek Strmina

»Snega ni« sem videl na začetku lanske zime napis na avtomobilu, prekrite s tanko plastjo ivja oziroma snežink iz megle, parkiranjem v Planici. Šli smo v Tamar oziroma na Jalovec. Po dolini je bila res bolj revščina s snegom. Zgoraj pa je bil sneg. In prava zima. Torej, če lani ni bilo snega, kaj naj sedaj porečemo? Najbolje nič in uživajmo v lepem vremenu, ki ga kar noče biti konec. Topla pobočja in vrhovi nad meglenimi dolinami, modrina neba, slikoviti sončni zahodi in vzhodi, celo super vidno polno luno smo imeli za Božič. Res se ni za pritoževati. Ljudje kolesarijo, v plezališčih je gneča. Če želite gledati sneg, poiščete fotografije iz prejšnjih zim. Saj se jih je nabralo kar precej. Vsekakor pa ne pozabite, da pa zima vseeno je, predvsem nekoliko višje v gorskem svetu. Zato je potrebna popolna zimska oprema, pa četudi je ne bomo uporabljali. Zakaj bi morali tvegati na nekaj metrih poledenele poti, če nam to ni treba!? Res pa je, da tole pomanjkanje snega, ki je za ene koristno oziroma dobrodošlo, recimo kolesarje in pohodnike, za druge ni prav razveseljujoče. V bistvu je brez snega in padavin suša. In potem niti v rekah ni dovolj vode za veslanje. Ja, ledni plezalci se tudi pritožujejo,

ampak imajo vsaj kakšno alternativo, saj je skala suha. Turni smučarji tudi potrebujejo vodo oziroma eno od njenih oblik. Zdaj snega niti na smučiščih ni dovolj. Mogoče je alternativa morje in smučanje na vodi. A mrzla da je!? Ja, kaj hočemo, če pa je zima. Skratka, če nam naša zima ni všeč, pa še vedno obstaja možnost, da jo doživimo kje drugje. Recimo v ZDA imajo čisto ta pravo zimo z vsemi tegobami. Ja, pa njim tudi ni všeč. No, potem pa je najbolje, da se odpravite v Južno Ameriko. Tam je poletje. Čisto ta pravo poletje. Nič mu ne manjka. V naslednji številki se bomo tudi mi odpravili tja. Obiskat kakšen vulkan, zaveslat po kristalno čisti reki, namočiti noge v ocean... Mogoče gremo v naslednji zimi tja tudi fizično. Želja obstaja. Patagonija? Hmm, izredni kraji, toda več o tem prihodnjič.

Saj vemo, da radi sanjamo. To je dovoljeno. Vidimo oziroma beremo se spet... Čez dober mesec! V bistvu bo že celo leto, kar se trudimo s Strmino. Saj se nam boste pridružili pri praznovanju!? Poglejte po tokratni številki, vse piše kako in kaj. Do takrat pa varen korak, veliko snega in – prijetno branje!

Izdaja: Društvo za pustolovske aktivnosti STRMINA, Maroltova 30, 2000 Maribor
Zbrala in uredila: Boris Strmšek in Tamara Leskovar
Sodelavci v tokratni številki: Anže Šenk, Mateja Mazgan, Matej Hartman, Žan Zadnikar, Peter Tomše, Elizabeta Topolnik, Valentina Kolman, Urban Kolman
Postavitev: Polona Mesec

Fotografija na naslovnici:
Spomin na jesenski sneg na Krvavcu.
 Avtor fotografije: Tamara Leskovar.

Veseli bomo vašega soustvarjanja revije, prispevki in komentarji so dobrodošli. Pošljite jih na elektronski naslov:

revija@drustvo-strmina.si

4 OTOKI S KOLESOM

Na začetku aprila, natančneje od 13. do 16. aprila 2016, čaka ljubitelje gorskega kolesarjenja enkratna pustolovščina, ki jih bo popeljala po kar štirih jadranskih otokih – Krk, Rab, Cres in Lošinj. Dirka, v kateri nastopajo dvojice, bo razdeljena na štiri kategorije: moški nad 45 let, moški do 45 let, ženske in mešane ekipe. Kolesarske navdušence čaka v štirih dneh okoli 270 km kolesarjenja z okoli 5 km vzpona, organizator bo poskrbel za navigacijo, transport med otoki, servise, prehrano med dirko in še kaj. Se razume, da čakajo udeležence najlepši predeli omenjenih otokov. Prijavnina do 28. februarja znaša 249 eurov na osebo, vse potrebne informacije boste našli na strani <http://www.adriabike.hr/events/4-islands-mtb-stage-race/>.

DONACIJE

Za izdelavo še boljše, zanimivejše revije, dostopne širši množici, nam lahko pomagate v obliki donacije. Prispevke lahko nakažete na transakcijski račun društva Strmina št. SI56 2410 0901 1071 932, naslov DRUŠTVO STRMINA, Maroltova 30, 2000 Maribor, s pripisom DONACIJA REVIIJA STRMINA. Že vnaprej se zahvaljujemo za vaše prispevke. Za več informacij nam pišite na elektronski naslov revija@drustvo-strmina.si.

10. FESTIVAL GORNIŠKEGA FILMA

Tokrat bo slovenski festival gorniškega filma, ki bo v letu 2016 doživel že svojo jubilejno deseto izvedbo, potekal od 15. do 19. februarja 2016. Program se že počasi sestavlja, prizorišča bodo verjetno podobna, kot v minulem letu, ko smo lahko pester filmski program spremljali v Cankarjevem domu, Kinu Metropol v Celju, Mestnem kinu Ptuj in Mestnem kinu Domžale. Novice lahko spremljate na njihovi novi spletni strani <http://gorniski.si/>, prisotni so tudi na facebooku.

JEZERSKA PLANINSKA POT V ENEM DNEVU - 2. DEL

EKSPRESNO OKOLI JEZERSKEGA

Besedilo:
Anže Šenk

Fotografije:
**Arhiv
Anže Šenk**

Nadaljevanje iz prejšnje številke.

Sestopam s Kranjske Rinke. Svoj nahrbtnik sem si pripravil tako, da imam potrebno hrano in pijačo stalno pri roki. Snemal sem ga le za menjavo bidona v stranskem žepu in če sem potreboval svojo blazinico. Telefon in knjižico s svinčnikom sem nosil v hlačah v ločenih vrečkah. Za ture po hribih uporabljam kratke tekaške palice, za zaščito dlani pa kolesarske rokavice. Očala so na tak dan nujna. »Buff« mi je za brisanje potu krasil desno zapetjeto, levega pa Garmin, ki je zdržal slabih dvajset ur. Za dokončanje beleženja poti mi je posodil uro Luka. Bistven del opreme je obutev. Praktično nove »Speedkroske« so se dobro obnesle, le podplat je obrabljen, kot bi imele za seboj sezono pridno trenirajočega tekača. Davek dobrega oprijema.

Z RINK PREKO OKREŠLJA NAZAJ NA JEZERSKO

Skočim na Koroško Rinko, 9:43, počakam dekle, da »poštemplam«, nato odtnem žig še jaz in se za mladim parom vpišem v knjigo. Vedno me razveseli, ko vidim mlade ljudi visoko nad dolinskim smogom. Še nekaj slikic kar ob prvih korakih sestopanja in že se osredotočim na starejšega gornika, ki mi je za orientacijo nižje. Po občutku nadaljujem po levi nad Turski žleb. Malo se prepustim pogledu v globino, sproščujoč občutek, spomini. Nekdo podre kup kamenja, da glasno ropotanje zmoti tišino. Splezam navzdol do poti in skozi prehod v senčen žleb. Nič kaj zgovornega »tolovaja« hitro prehitim. Skupinico v jeklenicah srečam na mestu, kjer brez težav nekoliko prej sestopim s poti v steni na šodrasta tla

Klemen Triler, dvakratni rekorder na slovenski planinski poti:

Glede na statistiko JPP je vsakemu jasno, da je to najtežja in najdaljša enodnevna preizkušnja. Če pa dodamo še prvo polovico, ki je še tehnično zahtevna, je to preizkus samo za najboljše in najbolj drzne.

Anžeta sem spremljal drugo polovico in lahko govorim samo o presežkih. Glede na to, da je nisem v celoti poznal, je imel pot dobro naštudirano. Tempo mu ni padel do konca. Tudi na Kozji vrh sva držala lep ritem, čeprav je bilo za njim že več kot 21 ur hoje in teka. Z največjim veseljem sem mu bil v pomoč, saj je tudi on večkrat pomagal pri mojih izzivih. Dokazal je tudi, da je eden naših najboljših gorskih maratoncev in mu še enkrat čestitam za vrhunski podvig in to na domačih tleh! Kapa dol!

žleba. Hitim naprej naravnost do poti in nato po okljukih, ki so se mi začeli nabirati v glavi in tudi v nogah, mimo skale z obeležji. V gozdičku si spet izpraznim čevlja in dam stopalom malo zraka. Odtečem do »napajalnika« v koči na Okrešlju, 10:30. Pred kočjo poznana družba. Že me je prešinila misel, kako fajn bi bilo poklepetati, spiti pivo in obsedeti. Napolnim bidona, dodam malo napitka, zelo blaga mešanica, opravim formalnosti obiska in ko že hočem pobegniti, sem deležen še Majinega objema. Gel in čokoladica, ki sem ju zaužil ob sestopu, mi že dvigneta glikogenski nivo, tako da ne vem, kaj mi je dalo več poleta za vzpon po pregreti dolini do Savinjskega sedla. Prvič in zadnjič, da mi je res lilo s čela. Čez Jezersko sedlo se v lahkotnem teku spustim proti Vadinam, 11:35. Ob čakanju v koloni pred šankom, spil sem cel liter in pol v slabi uri, se spomnim na pipo pri sosednjih vratih sanitarij. Prvič se mi mudi, ker sem pred prihodom srečal skupino kakih trideset Hrvatov, ki so s feratarskimi kompleti zavili proti direktni na Babo. Že navzdol pred kočjo sem moral sestopati zelo počasi za družino z malimi otroki, ki sem jim namenil nekaj spodbudnih besed. Take družine so prave, ko vsi skupaj hodijo v hribe. Južne sosede dohitim na zadnji ravnini pred začetkom jeklenic, ko snemajo nahrbtnike in dajejo obleko s sebe. Veselo pozdravljam in govorim v angleščini med ovinkarjenjem nad in pod potjo, med tem ko zbegani ne vedo kam. Malo so se ustrašili, da jim bom podrl celo planino. Tako je šlo najbolj gladko, brez zapletov, čeprav ni najlepše prileteti kot sokol med kokoši. Za hitro nabiranje višine po navpični jeklenici spravim palice za nahrbtnik. Ob koncu senčnega dela se razgledam, pofotkam in premišljujem, kako raznolika je naša planinska pot, kako butični hribi so pravzaprav

Kamnišk-Savinjske Alpe. Majhne po obsežnosti, a slikovite, tehnične, raznolike, skratka unikatne. Na Veliki Babi sem ob 12:20.

DRUŽBA NA POTI

Kličem očeta, da bo vedel, kdaj biti s servisom na Jezerskem vrhu. Ni signala. Potem dobim mamo, pa jo vrže ven. Zgrešen očetov klic in nato ga končno le dobim. Vse to ob počasnem sestopanju, da sem se prav malo nakuhal nad tole današnjo komunikacijo, ki zahteva stokratno preverjanje in potrjevanje. Prestavim v »ler«, pa noge niso tako bliskovito odzivne, kot pri kakšnem jutranjem obisku tega grebena. Kljub vsemu sem po planu

Malica pred zadnjim delom Jezerske planinske poti.

nekaj minut pred 13.00 na Jenkovi planini, kjer od pastirske kočice umirjeno prideta spremljevalca za nadaljevanje, Luka in Klemen. Malo preverjanja, kako sem, če je kaj posebnega in v debati dosežemo Goli vrh, 13:17. Sledi nadaljevanje po brezpotju proti Jezerskemu vrhu. Morda po spustu čez rob malo prehitro skrenem v desno in lomastenje po »cretju«, borovcih nam ne uide. Malo me zaskrbi za spremljevalca, a na srečo vse mine v smehu. Naprej hitro ujamemo stezico po grebenu čez Malinšek. Nad Jenkovimi tratami se v strmini spet malo lovimo, da ponovno ujamemo pot po meji z Avstrijo ob mejnih kamnih. Povsem solidno prispemo na Jezerski vrh, le časovno nam je vzelo več od predvidenega. Preobujem nogavice, se usedem in jemo. Dobra stvar daljše pavze, 20 minut, je, da mi je popustilo rahlo zategovanje v levi pokostnici, slaba pa prepoln trebuh. Že od prej sem

sicer bolj pristaš sprotnega oziroma rednega vnašanja hrane in tekočine po malem kar med gibanjem, da telo ne doživlja šokov ponovnega zagona po sprostitvi ob popolni ustavitvi. Od tu naprej me fanta razbremenita nahrbtnika in vzameta v sendvič. Lažje je hoditi za nekom, ki ti daje ritem in ti ni treba pretirano gledati po poti naprej, manj je premišljevanja. V hoji s podaljšanim korakom smo v dobrih 35 minutah na Pristovškem Storžiču, 15:06. Klemen občuduje razgled. Ni čudno, da si toliko domačinov in tujcev vzame čas za kratek vzpon sem gor in polnjenje baterij, sprostitev doživljamo že na sami lepi poti. Vrnemo se do travnika s solnico za gamse in skrenemo desno na divje v gozd. Kmalu ujamemo vlako, ki nas pripelje na zelo lep makadam z mejnega prehoda proti Roblekovi planini. Sem pa tja potečem, večinoma pa mi začne bolj odgovarjati hiter podaljšan korak.

Na Stegovniku

Virnikov Grintavec z razgledom na "jezerske" dvatisočake

Virnikov Grintavec, 16:20, poznata oba spremljevalca. Gospo na vrhu prosimo za skupno fotografijo. Sprašuje nas, če smo na popoldanskem izletu. Popoldanski skok, tam kakšno urco, na ta razgleden vrh, je namreč običajen. »Ko bi vi vedl, od kje je tale pršu...«, spregovori Klemen. Sam se nasmejim, da pravzaprav iz doline pod nami, a da sem začel z vrhom čez dolino in... delam JPP. Zamislil sem, da sem res dobro na poti, da mi zadan cilj uspe. Pravzaprav v to sploh nisem nikoli od odločitve naprej podvomil. Trenutno me daje edino spoznanje, da se je zadeva od Golega vrha naprej začela močno podaljševati in da se časovnica že premika na več kot 20 ur. Klemen je že malo prej začel spoznavati obsežnost tega poračenega dela JPP. Ko je sam študiral traso po zemljevidu, je menil, da gre na popoldanski trail za nekaj ur. Zdaj, ko sem imel že do točka snidenja 45 kilometrov v nogah in okrog 5000m vzpona, se je ob vizualizaciji spustov v grabne in ponovnih vzponih kar preveč zresnil:« To bo deset jurjev višincev, tastar, boš vidu. Pred polnočjo ni šans, da smo na Jezerskem. Tole bo deleč najhuj enodneven projekt pr ns!« Sam sem na začetku iz 18 ur premaknil čas na 20 ur. Po spustu mimo Murrovega do Bušala sem že na glas razmišljal, da bo še kakšno uro več.

ŠE ZADNJA ETAPA ČEZ STEGOVNIK IN STORŽIČ NAZAJ DO DOMA

Na mostičku sem si z gelom zmasiral noge in ob raznovrstni hrani pred seboj, ki sta jo izpod maminih rok pripeljala Milan in Rok, kar pošteno namiksals kulinariko. Banana, paradižnikova solata, juhicaaa (sol rabim, ja), suho sadje in oreščki,... riža in zrezka se komajda ubranim. Kar je preveč, je preveč! Po skoraj dvajsetih minutah so noge, hlajene od mazila, čutiti povsem sveže, v dnu trebuha pa me tišči. Zaradi odlomljene špice sem zamenjal palice s Primoževimi. Te nimajo krplic in se mi ob močnem delu rok moteče zabadajo v podlago, zato se malo manj odrivam na mehkejši podlagi. Mimo zgornjega Mošnka varianto po vlakih že poznamo, tako da nam edino skrb dela količina vode. Izkoristimo potoček. Mirno pridemo na Stegovnik, 18:42, kjer nam že od daleč maha lep skalno koničast Storžič. Zdaj sem že pri tistem, da je važno v enem dnevu, pod štiriindvajsetimi urami priti naokoli. Časa je še dovolj. Samo na ziher, si pravim, da ne pride do česa nepredvidenega. V zelo zanimivih luknjah nekaj slikarim, pa mi telefon nagaja. Ko se pot razcepi, zavijem desno. Tu vemo, da moramo ujeti prvo varianto.

Tale Stegovnik je tako zavrit, da mi vedno podre orientacijo in si moram prav kalibrirati glavo. Klemen začne razlagati, zakaj moramo po tej in kam bi šli po drugi. Gobarski teren tu okrog mu je dobro znan. V tistem se spotakne na manjšem deblu, zlomi palico in jo na srečo odnese le s prasko in udarcem. Ko čez nekaj časa ostaneta zadaj, me močno zaskrbi in ju začnem klicati. Privihrata okrog roba. Nameščala sta zlomljeno palico. Drago bo imel spet delo. Prijatelj iz Tržiča, človek na mestu, nam »turnašem« močno pripomore pri servisu opreme. Po ravninah in vlaki spet potečem. Ravno, ko razmišljam, kako dolga je še ta cesta do planine Javornik, nas Klemc ustavi na nekem ovinku in nekaj gleda po gozdu. Stočko naj bi mu povedal za neko prečko do poti na drugo strani Javornika. To bo to. Ko v suverenem tempu režemo skozi gozd poševno navzgor po pobočju, se nasmejem, da je Klemc kot pastir z eno palico v roki. Res je deloval smešno z eno dolgo tekaško palico. Sledi markirana pot, cesta oblazinjena z mehko travo v rahlem spustu za prav uživaški lahkoten tek, nato spet potka in neprijetne žice pastirjev. Prestopam jih previdno, da me ob visokem dvigu noge ne bi zgrabil kak krč. Po tolikih kilometrih je bolje vnaprej razmišljati, kako se ne izpostavlja in iz-

živati neprijetnosti. Ajs, nenadoma se mi zvrne noga, da me zapeče v gležnju. Skozi glavo gre blisk jeze na samega sebe. A v treh korakih že ne čutim ničesar več. Vse je vrede in prikaže se znamenje na Javorniškem prevalu. Luka je bolj tiho, sledi Klemenovim navodilom in hitro ustreže mojim željam po tekočini. Te nimamo kaj prida. Izrazim željo, da bi pil še dvakrat do Storžiča oziroma zagotovo vsaj enkrat. Klemen želi v »šusu« na vrh. Kasneje spoznam, zakaj je želel biti na Kališču pred nočjo. Zase ima čelko, ki je bolj za podnevi. Že pri vzponu po Škarjevem robu uživamo ob vzhajajoči okrogli luni. Vrh Storžiča, 20:40, je v oblaku. Spust je zaradi situacije z lučkami še bolj zabaven in sproščujoč, nekoliko počasnejši, zato pa varnejši in predvsem prizanesljivejši do nog. Občudujemo nove napete jeklenice. Na Kališču, 21:20, oskrbniku zagotovo lepo popestrimo osamljen večer. Na vrhu smo oželi zadnje kapljice. Kasneje se izkaže, da se je pollitrski bidon skrnil v nahrbtniku. Naročimo si kokakole in izotonike ter pokramljamo. V zadnjem času so lovci na slovensko planinsko pot tukaj tako pogosti, da je že težko vedeti, kdo in kdaj je šel mimo. Domov javim, da smo štartali. Oskrbovalna ekipa, očeta sem na koncu zaposlil za cel dan, nas pričaka na ovinku ceste pod Storžičem. Pijemo in nekaj malega vržemo v usta. S Klemenom pripraviva nahrbtnik še za Kozji vrh. Le najnujnejše. Pijače more biti na rezervo! En gel v usta, drugega in dve čokoladici v žep in v lahkotnem teku nadaljujeva po dolini navzdol. Luka tu zaključuje spremstvo. Šel bo po avto in z njim počakal pri Kanonirju, da se pridna pomočnika čim prej vrmeta do zasluženega spanca. Le za kakšno uro, saj imata oba zelo zgodnje delo. Sam bom kasneje sporočil sodelavcema, da bomo v ponedeljek počivali. Pri smerokazu (kako odveč

je zdaj tale vzpon na 1628 m) vzameva »rucak« iz avta in sprva počasi, nato pa vedno hitreje hodi po strmi cesti. Na poti, ki pelje na vrh daleč okrog hriba, me brcanje v korenine prav razveseljuje in opominja na nezavedno utrujenost, ki stopala pušča prenizko tlom. Klemen me opomni, kot je rekel Šubic pri spremstvu na njegovi SPP, naj preklopim iz cestnega na gorski program. V strmih zadnjih metrih pred grebenom pot precej vijuga in v temi naju slepo shojeni kraki hitro zavedejo. Zato grem na čelo, ker vsaj malo slutim, kako poteka pot. Na vršni ravnini sem previden s stopanjem po kamnih med visoko travo. Vem, da je skrinjica tukaj nekje, obračam se, hodim meter naprej, dva nazaj. Klemen jo z novo svetilko obsveti in se usede. Že polovico vzpona je šel na maščobe. Na srečo imam jaz še čokoladici. Kozji vrh, 0:03, požigosan. Sestopava tekoče. Prebiram višince z ure. Samo na tale zadnji vrh ob vzponu in spustu narediš celega jurja vzpona! Pri Kanonirju čaka samo Luka, zato kličem domov, zdramim ekipo, da pride iskat moje stvari. Poslovim in zahvalim se fantoma. Luka in Klemen, hvala še enkrat v tem zapisu in na nova skupna doživetja! Že tečem po mednarodni cesti. Še vzpon čez čelno moreno nekdanjega ledenika, ki ga naredi cesta v nekaj serpentinah in razpotegnjenih ovinkih. Bo Lukova ura zdržala do spomenika, zaključka? Proti koncu me spet preplavi tekmovalen pristop. Skušam pospeševati. Na ravnini od Korotana naprej podaljšam korak. Ob 1:25 končno stop. Jes! Ker lep okrogel čas.

EPILOG

Po nekaj korakih v smeri doma mi želodec preplavi močna slabost. Že od vzpona na Storžič mi je vsako pitje izotonika povzročilo nekaj minutne neprijetne občutke v želodcu. Prihiti še Milan, ki ga

Ob petindvajset minut čez eno ponoči sem sklenil krog. Prva prehojena JPP v enem dnevu. Uri sta v dobrih 100 kilometrih namerili slabih 9900 m vzpona. V 22 urah in 35 minutah sem končno izpolnil dolgoletno željo.

je mami Irma opozorila, da sem šel že mimo doma. Doma le malo vode, ranital in tuširanje ter spat. Zanimivo kako lesen sem postal med hojo do doma in postelje.

Zjutraj, po dveh urah in pol spanca, sem bil že povsem hoden. Močnejše me je motil le žulj na desnem spodnjem robu desne pete in nabiranje tekočine na sredincu in prstancu leve noge. Dolžina je pustila le splošno utrujenost mišičja nog ter malo zaspanosti čez dan zaradi manjka spanca. Kakšnih bolečin zaradi zakisanosti ni bilo. Verjetno zato, ker sem stalno pazil, da se ne bi naprezal in pravočasne ter zadostne hidracije in hranjenja.

Naj vam bo moja nedeljska avantura spodbuda, da si tudi vi podarite lepe, nepozabne trenutke, doživete v svetu gora okrog Jezerskega ali hribovskem okolju v bližnji in daljni okolici. ●

*Jezerska planinska pot je vijugasta in dolga.
Foto: Boris Strmšek*

*Na poti na Češko kočo, v ozadju Pristovski Storžič.
Foto: Boris Strmšek*

VIA ALPINA – POT DO SAMEGA SEBE

Pripravil:
Boris Strmšek

Fotografije:
Igor Gruber

En gornik, ena pot... Rdeča pot Via Alpina, ki vodi od Monaca do Trsta. 2640 kilometrov v dolžino, 140 km v višino (in prav toliko nazaj navzdol), 107 dni, en 14-kilogramski nahrbtnik, pet parov pohodniških čevljev... Posnel je 12.000 fotografij, njegovo pot je spremljalo preko interneta okoli 10 tisoč ljudi... In kaj je najpomembnejše, doživel je veliko zgodb, užival v nešteti razgledih, spoznal veliko čudovitih krajev in – uresničil cilj, ki si ga je zadal.

Prehoditi takšno dolgo pot seveda ni odločitev iz danes na jutri. Igor Gruber je pred leti je v enem kosu oziroma 24 dneh prehodil Slovensko planinsko pot, za njim je ob tem še veliko kilometrov po domačih in tujih gorah, tako peš, kakor tudi na turnih smučeh, v gorski svet zahaja že od malega. Igor je uresničil svoj cilj, pravzaprav enega od ciljev, saj jih za-

Igor nekje med Monacom in Trstom.

gotovo ima še veliko. V decembru so se pričele predstavitve njegovega letošnjega pohodniškega podviga. V sliki in besedi nas popelje skozi 8 držav, po katerih poteka rdeča pot Via Alpina, kar 44-krat prečkamo državne meje, spoznavamo različne krajine, kulture, jezike, predvsem pa nepregledno vrsto gora. Tukaj je zbranih delček njegovih misli z uvodnega predavanja v Velenju...

Zdi se mi, da moramo na nek način v naravi iskati sebe v svoji notranjosti, stik s samim seboj, z ljudmi, ki jih srečujemo na poti, tudi s tistimi, ki nas doma čakajo, da se vrnemo. V preteklosti sem bil tukaj nekako v precepu. Kako naj to, kar zdaj počnem sam v hribih, delim s svojo ženo? Ali naju zdaj to povezuje ali ločuje? V bistvu sem spoznal, da naju to ločuje, dokler ostane to samo meni, samo meni nekje v hribih. Če to ponovno doživim preko nje, ko ji razložim, pripovedujem, prenesem na nek način, potem naju to povezuje, sicer pa naju ločuje.

O vračanju v običajno življenje...

Vračanje v normalne tire življenja je lahko zelo stresno. Običajno to doživljam, kadar grem na dopust za 14 dni in ko pridem nazaj, recimo v službo, me vse počaka in

potem se sprašujem, zakaj sem sploh šel. Vendar pri takšnem projektu je zelo lepo to, da sodelavci namesto tebe vse opravijo in pričneš na točki 0. Praktično pričneš na novo, kar se službe tiče. Sicer pa me je nekaj časa še kar »nosilo nad tlemi«. Se je pa v vsakdanjem življenju treba kar potruditi, da spoznanja s takšne poti poskušaš nato uporabiti v običajnem življenju oziroma spremeniš nekaj gleda na prejšnje stanje. V kakšnih bistvenih stvareh sem marsikaj spremenil. Predvsem doživljam odnos precej drugače, z veliko hvaležnosti v vsakodnevem življenju. Se je pa treba vsak dan znova boriti, da ohranjamo nek pozitiven odnos do sveta.

Žena Katja je med drugim tudi povedala o teh spremembah: Šolniki imamo septembra običajno najhujši mesec. Ko se po počitnicah vse prične znova in nas čaka ogromno stvari. In Igor se je pojavil doma 22. septembra, sredi polnih priprav in akcije. Bilo je zelo drugače, kot poleti, ko sem ga večkrat obiskala na njegovi poti. Pravzaprav me prvi teden skoraj nič ni videl, ker sem imela toliko obveznosti, tudi popoldanskih in večernih. Skratka, jaz sem

bila izredno nemirna, živčna, utrujena, on pa je še kar plaval v svojem svetu. Bil je umirjen, tudi mene je s tem miril in moram priznati, da ta mir, ki ga je prinesel s seboj s poti, še vedno dobro deluje name, ko sem pred kakšnimi koncerti, nastopi, takrat zna veliko bolj pomirjujoče delovati, kot prej. Tako sem tudi jaz hvaležna za Via Alpino in vse, kar je prinesla. Je pa seveda minilo to obdobje od vrnitve tudi v pripravah na to, kako bo vse to publiki prikazal. Neverjetno, kako je vsak dan tuhtal in se spraševal, kako bi to izvedel in tudi veliko tega delil z menoj. Nikoli prej še ni naredil filma in se mi zdi, da mu je to odlično uspelo v prvem poizkusu...

Režiser, snemalec in še igrati je bilo treba vse vloge... Na poti je bilo verjetno dovolj časa razmisliti, kako in kaj glede predstavitev...

Ideja, da bi to izvedel v obliki filma, se mi je pojavila že nekje v prvem tednu poti. Razmišljal sem, kako uskladiti fotografiranje in snemanje. Nato sem ves čas prilagajal vse to, vso pot sem načrtno pripravljaj material za predstavitev.

Med maratonskim pohodom je Igorja obiskala na poti tudi žena Katja.

Najprimernejši čas za Via Alpino?

Če se hočemo na tej poti izogniti snegu in neugodnim razmeram, je ta poletni termin najugodnejši. Verjetno bi bila možna tudi kakšna turnosmučarska varianta, ki pa bi bila verjetno precej bolj nevarna in logistično zahtevna.

Vzporednice in stične točke Slovenske planinske poti in poti Via Alpina?

Pot ga je vodila tudi mimo Treh Cin v Dolomitih.

V bistvu lahko rečemo, da je Via Alpina mlajša sestra Slovenske planinske poti, ki je najstarejša vezna pot v Evropi. Za razliko od Via Alpine gre naša pot preko vseh pomembnih vrhov v slovenskih Alpah, medtem, ko se Via Alpina izogiba vrhovom, kolikor je to le mogoče in poteka večinoma preko prelazov. Izogiba se tudi ledenikov in podobnim zahtevnejšim področij, kar mi je bilo sicer precej žal, saj sem si želel na poti nekoliko več adrenalina. Vsekakor Slovenska planinska pot ponuja precej več v smislu zahtevnega gorništvja, saj je treba velikokrat plezati po zavarovanih plezalnih poteh, kar je na Via Alpini precej manj. Via Alpina je veliko bolj pohodniška pot. Če primerjamo nekoliko gorski svet pri nas in v tujini, se tudi zunaj najdejo še precej nedotaknjeni predeli, kotički gora, je pa veliko več posegov v naravo, kot pri nas. V Sloveniji srečujemo veliko manj žičnic, smučišč in drugega gorskega turizma. Ko sem se konec septembra po vrnitvi spet odpravil v naše gore, sem mislil, da bom končno lahko v gorah spet govoril slovensko, vendar sem se zmotil. Srečeval sem večinoma tujce, je bil pač takšen čas, ko je že konec dopustov, večina pa so izpostavljali prav divjost slovenskih gora, ki je tista poglavitna posebnost, ki jih privablja k nam.

Kakšen košček poti na Via Alpini je bil tudi odveč... Zakaj?

Ja, kakšen kos poti je bilo treba kdaj tudi po asfaltu, makadamski cesti... Recimo 15 kilometrov po makadamu, ko je naokoli samo prašen gozd, kjer na koncu več ne veš ali si tukaj že bil ali si se izgubil, je seveda odveč. To so pač takšni deli, kjer se nič ne zgodi, le kilometri se nabirajo. Se spominim, ko sem hodil po Slovenski planinski poti in sem moral po nekaterih odsekih, ki so potekali po asfaltu, da sem na blog celo napisal »da če je to planinska pot, potem

jaz nisem več planinec«. Vendar moram priznati, da me je sedaj to precej manj motilo. Na začetku sem se sicer spraševal, zakaj je trasa ponekod speljana tako, kot je, vendar se kmalu nisem več spraševal o tem in tudi ceste me niso več toliko motile.

Mogoče še beseda o tem, kaj je enako pri nas in v tujini. Čeprav so različni sistemi v Alpah glede koč, marsikdo prakticira polpenzijski sistem v kočah, kjer je ponudba hrane bogatejša, vendar večinoma temelji na neki lokalni ponudbi hrane, tudi recimo pivo. Tako lahko doživiš kraje tudi preko kulinarike. Tako zunaj, kot pri nas, je podobno.

Je pot tako dobro označena, da ne bi potrebovali navigacije?

Moram reči, da je zelo različno označena, tudi oznake niso povsod enake. Na jugu v Italiji se prične z rumeno črto, ki je neke vrste tamkajšnja markacija, nato se v Švici spremeni v rumeno karo. Kasneje pridemo do značilne avstrijske oznake, dve rdeči črti, med katerima je bela, na koncu se spremeni v našo značilno markacijo z rdečim krogom in belo na sredi. Je pa tudi zelo različno označena na tablah. Nekje imaš samo kraje, ponekod je Via Alpina prisotna tudi na samih smerokazih, da ni težko najti prave poti. Predvsem v Italiji na žalost očitno ni dovolj denarja za te oznake. Velik del poti si Via Alpina deli z njihovo potjo Via Italia, glavno pohodniško potjo v Italiji. Ponekod se kar izgubi, ni markacij ali je celo tako slabo shojena, da niti ne zaznaš, da poteka tam. Ponekod tudi GPS sledi ni bilo, tako da sem se zanašal na lastno iznajdljivost. Včasih se kje najde nato kakšna stara markacija, ponekod sem naletel na tako zaraščeno pot, da bi potreboval mačeto, da bi se prebil skozi goščavo. V Švici je pa to vzorno označeno in tam tudi ne potrebuješ satelitske navi-

Katja in Igor Gruber na projekciji v Velenju. Foto: Boris Strmšek

gacije. Drugod je GPS priporočljiv, predvsem, ker ti napačna smer jemlje precej časa in energije.

Na poti sta se vam pridružila za krajši čas tudi dva pohodnika. Kako je to, ko dobiš takšnega novega sopotnika?

Prilagajanje je vselej na takšni poti. Moram povedati, da sva si recimo s Primožem kljub temu, da sva potovala skupaj, dala veliko možnosti za samoto na poti. Običajno je bil nekoliko hitrejši in je odšel naprej, je pa vselej povprašaj, kje in kako greva, ter me je nato kje počakal, da sem se »privlekel« za njim. Vsekakor je bila dinamika hoje v tistih 14 dneh nekoliko drugačna, je pa bila takšna družba seveda dobrodošla.

Via Alpina je bila za 40-letnico. Kaj pa za Abrahama, so že kakšni načrti?

Na takšni dolgi poti se misli seveda vrtijo tudi okoli takšnih zadev. Veliko časa je za razmišljanje. Tudi o prihodnjih načrtih, ciljnih. Težko je seveda sedaj govoriti o tem, ker je še marsikaj v zraku, vendar pa bom verjetno ostajal pri poti Via Alpina. Rdeča pot je za menoj, so pa še druge barve, ki pokrijejo še ostale predele Alp. Če bodo neki dogovori držali, bom najbrž prehodil še vse ostale poti. Imam pa v mislih tudi en projekt, ne samo za petdesetletnico, temveč od sedaj pa do petdesetletnice. Ampak o tem več, ko bo pravi čas...

*Na poti na Dravh, visoko nad meglicami,
ki se valijo nad Baško grapo.
Foto: Boris Strmšek*

ZANIMIVOSTI V NARAVI

MRAZIŠČE MRZLA KOMNA

V mrazišču Mrzla Komna (1592m) je bila v noči na 9. januar 2009 izmerjena najnižja temperatura v Sloveniji - 49,1°C. Mrazišča so območja, kjer se temperatura v mirnih in jasnih nočeh spusti precej nižje od temperature v bližnji okolici, ker se ponoči težji, hladen zrak zbira na

njihovem dnu. Pojavljajo se v konkavnih (vbočenih) reliefnih oblikah, kjer se lahko zadržuje jezero hladnega zraka. Mrazišče Mrzla Komna se nahaja na območju vrtač in kraških depresij na Lepi Komni, ob planinski poti od Koče pod Bogatinom proti Planini Poljanici.

Peter Tomše

**USTVARjalnica
pa TAKa**

**PRIHAJA ZIMA,
ZATO V NOVE PUSTOLOVŠČINE s KAPO pa TAKO!**

Za vas jo splete ali nakvačka Tamara Leskovar.
Naročila: KLIČI na 040 511 517 ali PIŠI na tamaraleskovar2@gmail.com

PES IN GORE

Besedilo in fotografije:
**Valentina
in Urban
Kolman**

Vprašanje, ki si ga velikokrat postavimo: Pes in gore - da ali ne? Moje mnenje je pritrdilno, vendar... Vedno obstaja vendar. Najbolje, da obrazložim.

Pomembno je, da psa pripravimo počasi, kot se ljudje pripravijo za maraton. Vendar sama kondicija ni dovolj. Na bolj ali manj odročnih področjih gora veljajo nekatera nepisana pravila. Vsi jih poznamo, pa vendar je vredno vedno znova in znova poudariti, da velja poskrbeti najprej za svojo varnosti, šele potem lahko ustrezno pomagamo drugim, če to seveda potrebujejo. Glede obiskov gora, hribov, narave si velja zapomniti tudi to, da naj kužek obvlada in pozna ukaz, ki se imenuje **odpoklic**. Na ta način bomo lažje kontrolirali psa in ga usmerjali med drugimi obiskovalci. Predvsem pa naj kuža ne bo vsiljiv do drugih pohodnikov in toleranten do ostalih štirinožcev. Zelo zahtevne poti odsvetujem, saj na takšnih mestih psi navadno potrebujejo ustrezno varo-

Za obisk gora so primerni psi, ki so v dobri psiho-fizični kondiciji, kar pomeni, da so sposobni premagovati razgibane terene in lahko hodijo več ur skupaj. Psi, ki živijo v urbanem okolju in se ne sprehajajo v gozdu in ne obiskujejo okoliških vrhov, tega ne zmorejo z lahkoto in ob tem prav gotovo ne uživajo.

vanje, včasih tudi tehnično varovanje, katerega jim velikokrat ne moremo zagotoviti z dovolj veliko varnostjo, in so zaradi tega izpostavljeni nevarnostim, kot so padec v globino, zdrs, zasutje... Vsak planinec, pohodnik, sprehajalec ima s seboj na potepanjih vsaj vodo, da se izogne dehidraciji. V kolikor imamo s seboj tudi psa, bo potrebna precej večja zaloga vode in ob dolgih pohodih tudi malica. Že res, da velikokrat naletimo na kakšen vodni izvir, vendar, ko se stvari zapletejo, tudi izviri presahnejo. In zato je bolje imeti s seboj zlate rezerve. Dehidracija, pregrevanje, odrgnine, ozeblina in ostale težave so za štirinožce lahko usodne.

Obisk gora vedno priredimo trenutnim razmeram in sposobnostim vodnika ter predvsem psa. Naj bodo pohodi načrtovani in prilagojeni tako, da bodo vsem udeležencem v razvedrilo in veselje. Dovolj časa je potrebno nameniti tudi regeneraciji, zato naj počitek ne bo izvzet iz naših načrtovanj, predvsem za psa je to pomembno. V gorah srečujemo gorske reševalce z njihovimi kvalificiranimi in izurjenimi reševalnimi psi. Dober pes reševalec je psiho-fizično odlično pripravljen, hodi lahko več ur skupaj in z vodnikom premaguje izredno zahtevne terene. Sama sem se z reševanjem zač-

la ukvarjati s prihodom kosmatinca, ko je bil star nekaj več kot dva meseca. Od prvega dne naprej sem vedela, kaj želim in vedela sem, da želim postati vodnica reševalnega psa. Urjenje sva pričela že prvi dan, sproti sva se učila, skupaj sva postopala, skupaj hodila v hribe, čeprav sem ga prvih nekaj mesecev celo nosila v naročju, seveda čez vse tiste predele, ki so bili zanj prestrmi. Da sva postala dober reševalni team, je zahtevalo veliko truda, dela in odrekanja. Pri Enoti reševalnih psov Slovenije sem morala opraviti izpite s tematikami: poznavanje nevarnosti v ruševinah, poznavanje nevarnosti v gorah in plazovih, orientacija, osnove vrvne tehnike, poznavanje radijske komunikacije, prva pomoč ponesrečencu, prva pomoč psu in kasneje še helikopterski transport. Kasneje sva s Terom opravila izpite: iskanje pogrešanih in iskanje zasutih v ruševini (I. in II. stopnje). Zaradi pogostega obiska gora se je Ter lažje gibal po ruševini in imel je dovolj delovne kondicije. Da sem usposobila in kvalificirala reševalnega psa, je zahtevalo veliko časa in odrekanj, kar je pomenilo, da sem vikende preživljala na vajah in preizkušnjah namesto v gorah. Vendar to ni tako pomembno. Ko se zavem, da imam psa, ki je sposoben ponesrečencu, pohodniku ali pogrešanemu pomagati v nesreči in rešiti življenje, takrat enostavno pozabim na vsa odrekanja in sem preprosto vesela in zadovoljna lastnica reševalnega psa. Čas ne prizanaša in šteje. Kakorkoli. S starostjo naših štirinožcev prilagajamo aktivnosti v gorah. Mlajši kužki potrebujejo drugačne vrste prilagoditev kot starejši. Takrat se gibljemo bolj zmerno, sledimo stezam v naravi, ki nas ne vodijo neposredno pod žgočim sonce in predvsem se prilagajamo motoričnim sposobnostim psa ter seveda tudi svojim sposobnostim.

S PRIJATELJI V NARAVO

Besedilo in fotografije:
Boris Strmšek

Večkrat sem naletel na kakšno debato v zvezi s psi, ki nas spremljajo na naših poteh, bodisi na sprehodih v bližnji gozd ali pa celo gorski svet. Običajno je bila ta debata sprožena s strani ljudi, ki jih živali, predvsem psi, motijo. Motijo jih, če niso pripeti, ker jih motijo tudi, če so. Prebral sem nekaj zelo ostrih komentarjev nasprotnikov »pasjega spremstva« v gorah. Češ, kako so lastniki psov neodgovorni, kako mučijo živali, kako njihovi štirinožci nadlegujejo druge obiskovalce narave, jih spravljajo v nevarnost in podobno. Nobeni argumenti in razlage ne prepričajo takšnih nestrpnih nasprotnikov. Pravzaprav je prepričevanje nepotrebno, predvsem pa izguba časa. Običajno gre za ljudi, ki imajo težave s samim

seboj, torej njihove kritike ne izvirajo iz stroke, so (večinoma) neupravičene in hkrati so le del splošnega nasprotovanja in negiranja. Takšne ljudi običajno moti vse, predvsem pa bi lahko za njih rekli, da so oni največja motnja za svojo okolico.

Že od malih nog sem se družil s človekovim najboljšim prijateljem, kakor pravijo za pse. Dva smo imeli doma, oba sta bila nemška ovčarja. Ko sem služil vojaški rok, to je bilo še v času Jugoslavije ter »bratstva in jedinstva«, sem prišel v enoto vojaške policije, kjer sem kot predstavnik posebne protiteroristične čete odšel na tečaj za vodnika službenega psa ter nato skoraj leto dni delal v centru za vzgojo in dresuro vojaških psov. To so bile enkratne izkušnje in doživeli smo zares veliko zanimivih stvari. Preprosto iz razloga, ker smo delali s živalmi, ki so nam bile izredno hvaležne za vso pozornost, za vse trenutke, ki smo jih preživeli z njimi. S sodelavci smo se ob tem zabavali, naučili že dresirane pse veliko novega, obenem pa smo dobili mlade pse, ki smo jih naučili osnove. Za kaj več ni bilo časa, nadaljevanje našega dela smo prepustili našim naslednikom v tej enoti. Vendar pa se tudi po tridesetih letih spomnim mojih štirinožnih prijateljev Egon in Billa. Pravzaprav sem imel srečo, da sem se ukvarjal s psi, namesto z ljudmi. Žal mi je bilo, da kasneje nisem nadaljeval tega dela v »civilu«, vendar nekako zmanjka časa za vse. Sem pa zadnja tri leta spet pogosto v pasji družbi, doma imamo psičko borderskega ovčarja (border collie). In tako sem spet nekoliko bolj pozoren na preple-

Foto: Nejc Juvan

tanje pasjega in človeškega sveta. Tako spoznavamo na naših poteh ovire, težave, predvsem pa so naša potepanja bolj zabavna, ko nas spremlja Neli, ki je pred kratkim dopolnila eno leto. Pes je seveda kot otrok, če ga dobiš kot nekajtedensko kosmato kepico. Treba ga je naučiti vsega. Kako hodi, kako teče, premaguje ovire, higijene, hišnega reda, predvsem pa, kako se mora obnašati v naravi in družbi. Učimo se tudi mi. Veliko se naučimo tudi iz srečevanj z drugimi lastniki psov in njihovimi psi, ki so precej različnih pasem. Velikokrat sem opazil, da so ljudje enostavno nabavili napačno pasmo psa, pogosto pa je za težave s psom kriv karakter njegovega lastnika. Naša Neli je precej poslušna in vodljiva. V bistvu smo prijatelji. Spremlja naju na turah blizu in daleč. In kakor se midva učiva ter nabirava izkušnje, tako jih tudi ona. Skratka, vsaka tura je priprava za naslednjo turo. Seveda lažje gremo na ture in v družbo, če imamo poslušnega in vzgojenega psa. To je osnova. Žal pa srečujemo velikokrat nevezgajene ljudi, ki ne znajo poslušati. Ljudje, ki že na daleč kažejo in oddajajo slabo energijo, ki jo pes začuti, zato je pozoren na takšnega človeka. Marsikdo sili v psa in ga vabi ter ga želi božati, ne da bi pred tem povprašal lastnika, če lahko to stori. Ljudje začutijo potrebo, da bi (tujemu) psu morali nekaj dati. Piškot, čokolado, bonbon... Juhuhu, smo veseli tega. Ko ljudem poveš, da tega ne dovoliš, so užaljeni. Bistvo je torej to, da je lažje vzgajati psa, če imaš naokoli vzgojene ljudi. V naravo pa psi izredno radi zahajajo, saj so potomci zveri, je pa seveda odvisno, kakšnega psa imate in kako daleč stran je od svoje izvorne kode. Imajo radi gibanje, prav tako kot mi, vsaj naša Neli, zato je to obojestransko zadovoljstvo. In s takšnimi prijatelji je najlepše na potepanjih v naravo!

Foto: Maja Žagar

STRMA BOSNA

Besedilo in fotografije: **Matej Hartman**
www.MahMTB.com

Bosna morda ni destinacija, ki bi jo na prvi pedal povezali z gorskim kolesarjenjem. Še pomislil nisem nanjo, dokler me v kraljestvo staro nagubanih gorstev, minaretov in opank ter zmešnjavo narodov ni povabil Ozren iz Banja Luke. Ozren je Srb. Malo naju je skrbelo, ker sva za kolesarjenje določila konec oktobra, a je zlata jesen poskrbela, da smo na višini čez 2.000 metrov kolesarili v kratkih majicah. Edina težava je bilo moje zdravje. Sredi oktobra sem zbolel in še dan pred odhodom me je kuhalo, pa sem vseeno šel. Šel, na zdravilno terapijo.

V Slavonskem Brodu sem prečkal Savo, in se znašel v drugačnem svetu. Neprijazen carinik me je takoj usmeril na odstavniki pas ter napovedal pregled. Drugi je bil bolj prijazen, vprašal je, če sta kolesi profesionalni in mi vrnil dokumente. Brod je "selo u gradu" in ni bilo lahko najti poti iz mesta. Potem sem vklopil Garmin in

naprej je šlo kot po maslu. Še Ozrenovo skromno hiško na robu Banja Luke sem našel. Ker sem imel veliko zamudo, je že spal, poiskal sem rezervirani hostel, se nasmejaj sobici in zaspal.

VLAŠIĆ

Ko te čaka taka avantura, je par ur spanja dovolj. Z Ozrenom sva se zjutraj dobila v kafani, skočila v trgovino in zajtrk jedla med vožnjo proti smučišču Vlašiču. Na ovinku sta naju ustavila policaja. Simpatično sta se čudila kolesom in nama. Kam le rineva? V Babanovcu pod Vlašićem sva zavila v smučarsko vas. Tam pa ... precej novih, a tudi starih, zapuščenih objektov. Gruča vikend hišic, stisnjenih v breg. Nad vsem tem pa postarane žičnice in spomenik - nikoli dokončana smučarska skakalnica. Vse skupaj je delovalo nekam poznano. A ko pade sneg, planina oživi in se iz Pepelke spremeni v Princeso.

Naprej sva se odpeljala s kolesi. Položna makadamska pot se je počasi vila po sončnih travnatih pobočjih. Kmalu naju je zaprašil konvoj Unproforjevih Toyot. V lovski koči na grebenu so na kol natikali jagnje. Do večera ga bodo žgali nad žerjavico. Malo naprej je najvišji bosanski izvir. 1800 m visoko sva pila vodo s čarobno močjo. Pod nama se je odpiralo prostrano megleno morje, iz katerega so gledali le najvišji vrhovi. Nad nama pa se je pokazal 1.943 m visoki vrh Paljenik. Bil je ves bel, a ne od snega, temveč od močnega ivja. Tam so čakale Toyote. Minerji so prišli očistiti minsko polje pod TV oddajnikom, naju pa je čakala lepša naloga. Komaj vi-

dna sled čez pobočja nama je kazala smer najinega spusta. Kaj takega doma težko najdeš. Juhuhu, kako je letelo.

VRANICA

Še isti dan sva začela drugo etrapo. Najprej sva poiskala vasico Has pod močnim masivom Vranice.

V skromni hiški pod Vranico živijo ata Smajo, mama Kasema in mali Mujo. Njihov sosed, gastarbajter v Švici, si je zraven postavil zlato palačo. Drugi sosed dela v mariborskem Tamu in palače še nima. Smajo vozi neregistriranega Golfa II. Ne samo po vasi, tudi v dolino se zapelje. Pravi, da policaji razumejo njihovo bedo in to tolerirajo. A v mesto si vseeno ne upa.

Smajo se je kot otrok razveselil šopa vezic iz moje škatle z orodjem. Še bolj vesel je bil mali Mujo, ko sem popravil njegovo nevozno kolo. Hvaležna Kasema nam je za kosilo pripravila pasulj, pito krompiruško in spekla kruh. Prvič sem se na pragu sezul in vstopil v muslimansko hišo. Tla so pokrita s tepihi, velik kavč in mizica sta jedilnica in dnevna soba hkrati, na steni slika Meke in nekaj plastičnih okraskov, za luč pa samo žarnica. Na drugi strani skromna kuhinja, zadaj spalnica, stranišče seveda zunaj, nekje tam tudi "kopalnica". To je vse, kar rabijo in s tem so zadovoljni. Za zimo so preskrbljeni. Drv imajo dovolj, v kleti so jabolka, krompir, in vložena zelenjava z vrta, krava jim bo tudi pozimi dajala mleko, pa še nekaj denarja imajo, če le sneg ne bo predolgo obležal.

Smajo na planini pase ovce in pod Rosinjem je postavil majhno pastirsko kočico. Kombi je komaj zmogel do nje, a zvečer smo se le znašli pred muslimanskimi jaslicami. Sonce je zahajalo, na planini

se je shladilo, iz dimnika se je kadilo, mi pa smo na toplem jedli ovčji sir, Kasemin kruh, baklave Ozrenove mame in pili čaj iz planinskih rož. Smajo je vso noč skrbel za ogenj in zjutraj nas je čakal nov lonček čaja. S prvim soncem je iz doline prišel še musliman Fikret in po stari rimski transportni poti smo krenili čez Vranico. Pred leti so jo popravljali z bagri, od takrat ni več rimska, je samo še pot. Spet smo kolesarili nad gozdno mejo in meglanim po-

krovom, ves čas na soncu in proti koncu celo po snegu. Masiv Vranice me je navdušil. Na visoki nadmorski višini se nizajo hribočki, kuclji in grebeni, kotanje in doline, vsi in vse povezani s tekočimi kolo vozi in stezami. Morda malo podobno našemu Kraškemu robu. Obla prostrana pobočja se nastavljajo soncu in ponujajo tak mir, kot ga drugje ni več. Pravi gorskolesarski raj. Ali pa harem. Vračali smo se po grebenih nad potjo. Pod nami se je svetil temni biser - Prokoško jezero. Pogled nanj in na gručo lesenih hišk me je spomnil na pastirske stanove z Velike planine. Čakal nas je še najvišji vrh Vranice, 2.112 m visoki Nadkrstac. Za kratko smo kolesa naložili na rame, a na vrh smo prikolesarili po zaviti grebenski stezi. Če greš gor, moraš tudi dol in čez travnike pod Rosinjem smo se vrnili k Smaju v pastirsko kočo. Geslo tega dneva zveni najlepše v angleščini: "Less Miles, More Smiles" (manj kilometrov, več nasmehev).

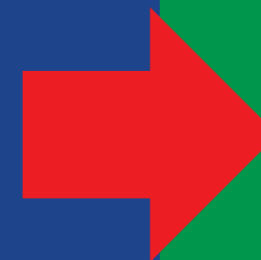
BANJA LUKA

Bosna je po vojni razdeljena med Bošnjake, Srbe in Hrvate. Je tragični kotel, spominov in pozabe, maščevanja in sprave, novega in starega, bede in bogastva. Banja Luka je drugo največje bosansko mesto in pripada Srbski Krajini. Tretji dan je bil namenjen njej. Imela sva srečo, saj tokrat tudi v dolini ni bilo megle. Z Ozrenom sva zakrožila po hribih nad mestom, prečkala reko Vrbas, skočila še na Tresnik, tam s kolesi oskrunila partizanski spomenik in se po lepih gozdnih poteh spustila nazaj v mesto na porcijo čevapov. Na tržnici mi je Ozren posodil nekaj konvertibilnih mark za kajmak in mladi sir. Pozabil sem mu jih vrniti, zato moram nujno nazaj. Pa ne samo zato. Vranica me je začarala! Greš zraven?

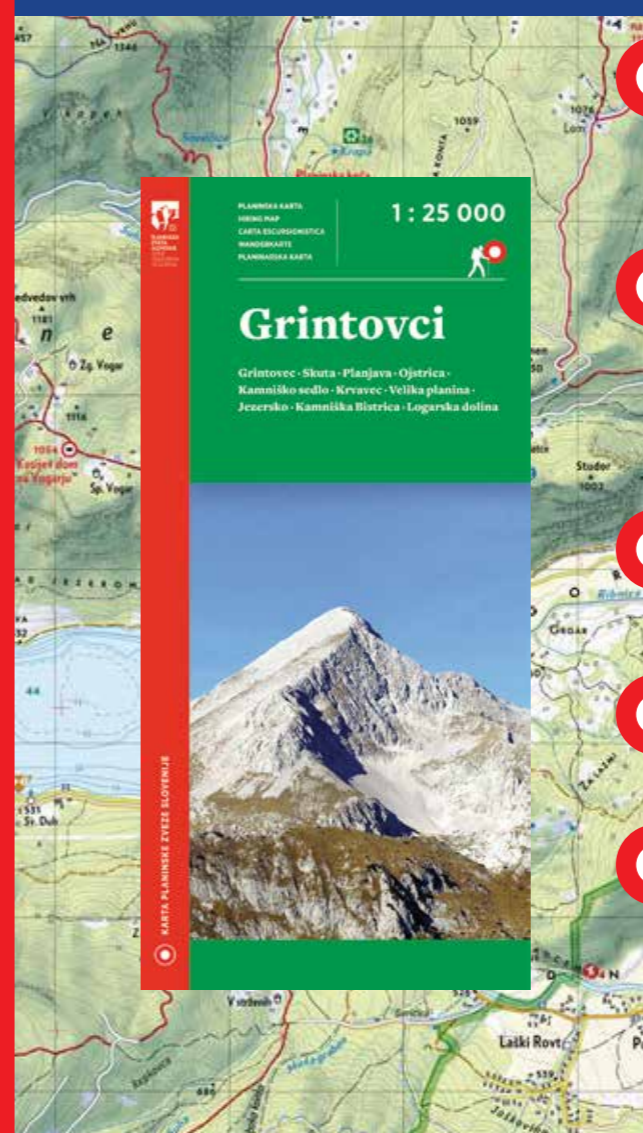

ZAKAJ

ZEMLJEVID PZS

KARTA PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

- Z nakupom prispevate k zbiranju sredstev za obnovo in vzdrževanje planinskih poti.
- Nazoren prikaz gora na papirju z informacijami o poteh, kočah, turnih smukih, plezališčih, naravnih in kulturnih zanimivostih, brezpotjih ...
- Stalno preverjamo podatke na terenu in jih redno posodabljam.
- Zemljevidi pokrivajo vsa slovenska hribovita območja.
- Izbirate lahko med klasičnimi papirnatimi in novimi plastificiranimi zemljevidi.

SREČNO IN VAREN KORAK!

ČEZ JUŽNO STRAN SPODNJEGA PLOTA

Besedilo in fotografije: **Boris Strmšek**

Najprej je nastalo nekaj plezalnih smeri. Takšnih klasičnih, klini in tudi kakšni metulji so bili potrebni za vzpon. Sedaj so nekatere smeri že opremljene s sredovci in sidrišči. Verjetno jih bo še več. Ker je stena obrnjena proti jugovzhodu, bodo tudi v jesenskih dneh ter spomladi dodatna popestritev pohajkovanja okoli Zelenice, seveda le za plezalce. Mogoče celo v kakšni suhi zimi. Zagotovo pa bo čez vso leto, tudi ob mili zimi, primeren čas za obisk ferate, katere otvoritev je bila v letošnjem avgustu. Za las je zgrešila objavo v novem vodniku po zavarova-

nih plezalnih poteh. Škoda, pa naslednjič. Prav zaradi vseh omenjenih dejstev smo jo tokrat izbrali za objavo.

V bistvu sem prebral zanimivo debato na to temo na Hribi.net, kjer je ob nekaterih koristnih nasvetih ter informacijah tudi veliko kazanja (forumskih) mišic, pame-tovanja in nakladanja ter tudi napačnega razumevanja tako tovrstnih aktivnosti, kot tudi gorništvu nasploh. Vsak ima svoje mnenje in vsak si lahko v naravi in še posebej v gorah najde kakšno aktivnost zase. Enim bolj leži plezanje po skali, drugim vlečenje po jeklenicah in ostalih umetnih pripomočkih, še največ jih najraje hodi po lažjih poteh. V bistvu je stvar etike in odnosa do narave, kam speljemo te »plezalne železnice« oziroma, kje bi jih radi imeli. Vsaj po mojem skromnem mnenju sodijo bližje dolinam in urbanim

Ferata Spodnji plot oziroma Zelenica se nahaja v 90 metrov visoki steni, do katere pridemo v nekaj minutah od Planinskega doma na Zelenici. Po smučišču nekoliko navzgor ter kmalu desno, dalje nas vodi steza pod steno. Ob devetih plezalnih smereh in variantah je na voljo nekaj rekreacije tudi za tiste, ki jim je plezanje po skali manj blizu od plezanja po napetih jeklenicah. V bistvu imamo dve možnosti, saj se sredi stene jeklenica razcepi na dva kraka, desno gre »zelo zahtevna športna ferata«, levo pa »učna zavarovana plezalna pot«. Razlika je v težavnosti. Info: www.zelenica.info

okoljem, v visokogorje pa takšne nadelane poti v takšni obliki ne sodijo. Tja naj ljudje prinesejo predvsem svoje sposobnosti in izkušnje, ostale zadeve pa naj ostanejo v dolinah. Je pa tematika vsekakor vredna kakšne analize in širšega razmišljanja.

In ferata Spodnji plot oziroma Zelenica? Ko imamo na glavi čelado, si nadenemo plezalni pas in pripravimo samovarovalni komplet, smo načeloma pripravljeni. Po lahkem uvodu in prečnici od vznožja proti desni, se zadeva postavi pokonci in treba je splezati čez strmi kot, tam že pridejo do izraza naše plezalske sposobnosti. Tukaj lahko tudi odnehamo in sestopimo nazaj brez težav, višje bo to težje. Ocena se dviga od A do D, nato se teren nekoliko položi in pridemo do razcepa. Levo vodi učna zavarovana plezalna pot, ki je precej lažja od desnega kraka, lahko jo preplezate tudi prosto, se pravi, da jeklenico uporabljate samo za varovanje, plezate pa po skali. Težavnost se giblje od B do C. Zelo zahtevna športna ferata, ki poteka desno navzgor, pa je vse kaj drugega. Tukaj potrebujemo nekaj več moči, znanja ter samozavesti. Dobra obutev je osnova, saj bomo veliko plezali s pomočjo trenja. Nizki gorniški čevlji, ki so namenjeni tudi lažjemu plezanju, bodo najprimernejši. S soplezalcem sva plezala v pošvedranih gojzarjih, pa je tudi šlo brez težav. Rokavice so sicer dobrodošle, vendar morate biti navajeni plezanja v njih in se vam morajo zelo dobro prilagati na roke ter ne smejo biti drseče. Dodatna popkovina (najlonski trak in vponka) za počivanje in varovanje med prepenjanjem bo dobrodošla. Precej gladka skala z malo stopi pomeni, da boste morali plezati bolj na moč, predvsem pa hitro in odločno. Brez plezalskega znanja ali predhodnih izkušenj iz težjih ferat, boste tukaj vsekakor trpeli. Tako psihično, kot

tudi fizično. Treba je namreč čez strme gladke plošče, tudi čez dva navpična oziroma rahlo previsna dela je treba splezati. Tukaj vam bo najbolj prav prišla zanesljivost. Brez omahovanja in s premišljenimi gibi boste čez težja mesta hitro in zanesljivo, sicer boste deležni tresenja v mišicah in strahu, kar lahko pripelje tudi do zdrsov in padcev. Tega si seveda ne želimo. Za tiste, ki niso prepričani, kako bodo zmogli, se priporoča spremstvo izkušenega in varovanje z vrvjo. Sicer pa bi na zahtevnejše ferate vselej morali vzeti s seboj krajšo vrv, da se lahko v primeru težav spustimo nazaj do vznožja. Tukaj pa je potem potrebno že poznavanje tovrstnih tehnik. Skratka, ferata ni tako nedolžna, zato naj bodo vaše mišice nekoliko utrjene pred vzponom, pa tudi glava naj bo na mestu. Saj veste, kaj hočem s tem povedati!?

MINA NA VRHU

Kranj, sredi novembra, dvorana Zlato polje... Polna dvorana, vzdušje enkratno, finale svetovnega pokala za leto 2015. Slovenija ima tri predstavnike v finalu... Domen Škofič, Janja Garnbret in seveda Mina Markovič, vodilna v skupnem seštevku težavnosti. Ta zadnja tekma bo odločala tudi o končnem vrstnem redu.

In? Izšlo se je. Mina je zmagala, kar je pomenilo tudi zmago v skupnem seštevku svetovnega pokala v težavnosti. Na stopničkah smo imeli tudi Janjo Garnbret na tretjem mestu, Domen Škofič je bil peti, kar je pomenilo, da je osvojil skupno tretje mesto v kombinaciji svetovnega pokala, Garnbretova je bila v težavnosti skupno sedma, čeprav se je udeležila le nekaj tekem. Skratka, spet je bilo za slovenskimi športnimi plezalci in plezalkami eno zanimivo in uspešno leto, pa tudi za prihodnost se nimamo česa bati, saj prihajajo mladi talenti. Takoj po koncu tekmovanj pa so se večina zapodili v naravne stene, kjer so nadaljevali svojo dobro formo s tekmovanj. Tako je Mina Markovič nanizala kar lepo bero vzponov na Kraškem robu oziroma Mišji peči, ki velja za eno najboljših plezališč v tem delu Evrope in se ponaša z zares enkratnim številom zelo težkih smeri. Da omenimo samo

Minine najboljše vzpone, ki jih je opravila v vsega nekaj dneh: Lucky Luke (8b, flash), Popaj (8a+, flash), Chiquita (8b, flash), Figaro (8a+, flash), Millenium (8b+, flash), z rdečo piko pa je ponovila smeri, kot so Kaj ti je deklica (8b+), Sreča vrtnice (8b), Corrida (8c), Vizija (8c), Popolni mrk (8c) in svojo najtežjo Histerija (8c+). Vsekakor izredna serija vzponov, še posebej, ker jih je večino opravila v prvem poizkusu ali pa zelo hitro. Se že veselimo novic, ki bodo prihajale iz plezališč širom Evrope, kamor se odpravljajo naši plezalski heroji.

O letošnjem svetovnem pokalu in ostalih mednarodnih tekmah najdete več tukaj - <http://www.ifsc-climbing.org/>.

**Besedilo in fotografije:
Boris Strmšek**

DEREZE – OBUVALO ZA LEDENO DOBO

Besedilo in fotografije: Boris Strmšek

S starih kipov, zgradb, fresk, tudi iz arheoloških najdb in še česa lahko pogosto zasledujemo zgodovino nekega orodja, orožja ter ostalih pripomočkov, ki jih je človek skozi svojo zgodovino uporabljal ter razvijal, da so dosegli današnji nivo oziroma obliko, tudi uporabnost. Prvi pravi dokaz o uporabi predhodnikov derez oziroma podobnega pripomočka izvira s Constantinovega slavoloka v Rimu, ki je bil zgrajen na začetku IV. stoletja oziroma natančneje leta 315. Zagotovo je bil ta pripomoček poznan že nekaj časa, saj so ga Rimljani uporabljali za prečenje nevarnih terenov med številnimi vojnamimi ter spopadi, imenovali so jih tudi »vohunski čevlji«. Zelo verjetno so ljudje na področjih, ki so bila bogata s snegom in ledom poznali tovrstne pripomočke že prej, lahko predvidevamo, da so od zadnje ledene dobe naprej zagotovo najbolj koristen pripomoček za gibanje v naravi. Sredi 16. stoletja so dereze doživele

napredek z razvojem kovaštva, štirizobi pripomoček, ki se je pripenjal z jermeni na obuvalo, so največ uporabljali drvarji, lovci in iskalci kristalov, ki so največ obiskovali gorski svet. Težava je bila tudi v čevljih, ki še niso dosegli takšnega razvoja, da bi omogočili nadaljnji razvoj derez. Šele z gumijastimi podplati in še posebej prihodom Vibrama na tržišče, kar se je zgodilo pred 2. svetovno vojno, je nato razvoj derez krenil v moderne oblike, ki jih poznamo danes. Seveda so nekje proti koncu 19. stoletja dobile iz štirizobega pripomočka obliko, ki je pokrivala ves čevlji, leta 1908 je Anglež Oscar Eckenstein izdelal dereze z desetimi zobci, ki so v veliki meri zmanjšale težavno kopanje stopnic v ledu za napredovanje. Dve leti kasneje je Italijan Henry Grivel pričel serijsko izdelovati Eckensteinove dereze, leta 1929 je mlajši Grivel dodal še sprednja dva zoba, kar je pomenilo veliko lažje plezanje v ledu. To se je najbolj pokazalo leta 1938 pri prvem vzponu čez severno steno Eigerja, ko sta Heckmair in Vorg z uporabo »dvanajsterk« bila bistveno hitrejša od Herrerja in Kasparka, ki sta takrat uporabljala še zastarele »deseterke«. V steno sta vstopila dan kasneje in ju dohitela ter so nato skupaj splezali do vrha stene. V novejšem obdobju so dereze dobivale nove oblike in izvedbe ter dodatke, ki omogočajo vedno bolj enostavno namestitev ter uporabo. Sedaj poznamo različne vrste derez, tako po izvedbi, kakor tudi po namenu uporabe. Poznamo tudi veliko različnih proizvajalcev, seveda pa je tudi cenovni razpon precej velik.

Dereze so pripomoček, ki nam omogoča varno gibanje v zasneženih gorah, seveda pa moramo imeti za njihovo uporabo določene izkušnje. Zato je pred turami v visokogorje potrebno vaditi hojo in plezanje z derezami na varnem terenu, še najbolje v družbi z inštruktorji, ki nam bodo lahko svetovali tudi vse okoli nakupa ter uporabe ostale gorniške opreme.

NAJPOMEMBNEJŠI JE NAMEN UPORABE

Preden se odločimo za nakup kakršne koli opreme, je seveda prvo vprašanje, če to zares potrebujemo. Če ste se odločili, da boste obiskovali gorski svet tudi v zimskem času, je pri derezah odgovor DA. Ne pozabite, da potrebujete še cepin ter seveda primerne čevlje za zimske ture. To je osnova in seveda še zdaleč ne vse.

Po namenu uporabe delimo dereze na **pohodniške** in **plezalne**. Predvsem je razlika v prednjih zobcih. V grobem lahko rečemo, da imajo pohodniške dereze horizontalno postavljene zobce, plezalne pa vertikalno. Plezalne dereze so namenjene zahtevnejšim turam, kjer se srečujemo z večjimi nakloninami, trdim snegom ter ledom. Z derezami plezamo tudi po skali, predvsem oblika prednjih zobcev je zato nekoliko drugačna, postavljeni so vertikalno ter jih je (vsaj na večini derez) mogoče menjavati. Nekateri modeli omogočajo tudi »monopoint« oziroma izvedbo z enim prednjim zobom. Takšna izvedba se uporablja pri zahtevnih lednih vzponih ter kombiniranem plezanju. Med modeli plezalnih derez, ki se dobijo v naših trgovinah, je vsekakor ena najbolj popularnih **G14** proizvajalca Grivel, kateri sicer lahko zamerimo nekaj gramov več, ima pa proizvajalec ob tem še bolj ekstremni

model **Rambo 4** za najtežje vzpone. Podobno je pri Cassinu, njihov model **C14 Fast** je primeren za vse ledne plezalce, za najtežje ledne in kombinirane vzpone pa so dali na trg inovativni model **Blade Runner**, ki omogoča nekaj zelo praktičnih in vsestranskih nastavitev. Ne smemo pozabiti na Black Diamond, ki za najtežje vzpone ponuja model **Cyborg Pro**. Petzl-Charlet z model **Lynx** omogoča najtežje vzpone, z modelom **Sarken** pa zaradi posebne izvedbe prednjih zob ponuja kombinacijo med pohodnimi in plezalnimi derezami, ki so obenem tudi relativno lahke. Nekaj podobnega so izdelali tudi pri Climbing Tehnology (CT), kjer imajo podoben kombiniran model **Lycan**. Edelrid, ki ga sicer bolj poznamo po plezalnih vrveh, posega na področje zimske opreme z lahkimi modeli derez, med katerimi je **Beast** namenjena za običajno plezanje v vseh razmerah, njena verzija **Beast Lite** pa je trenutno najlažja plezalna drega, ki je seveda zelo primerna za vzpone »light and fast«. Cena je seveda druga zgodba. Pri avstrijskem Stubaiju je plezalna različica model **X-Change Pro**, ki sicer za zmerno ceno omogoča številne nastavitve in prilagoditve, le nekaj gramov več imajo, kot bi si želeli tisti, ki so občutljivi na težo.

Moja osebna izbira bi bila Cassin Blade Runner, za kakšne hitre in lahke vzpone pa Edelrid Beast Lite.

DEREZE ZA POHODNIKE

Med modeli pohodniških derez je seveda nekaj več izbire. Obstaja vrsta modelov, ki se delijo po izvedbi na avtomatske (A), polavtomatske (PA) in univerzalne (U) dereze, tukaj pa je izbira odvisna predvsem od čevljev, ki jih imamo za zimsko gornišvo. Nekateri modeli imajo možnost A in PA izvedbe, se pravi, da je odvis-

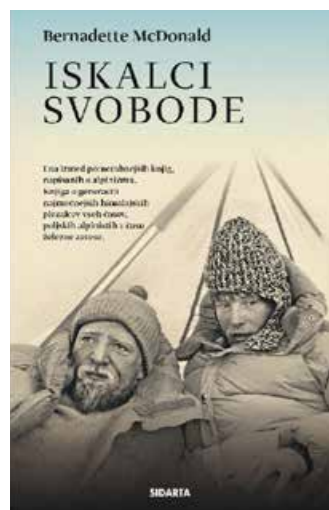
no od tega ali imamo na čevljih sprednji rob za dereze ali ne. Tukaj je zadnji rob seveda obvezen pri obeh izvedbah. Model drega, ki ga bomo izbrali, je odvisen spet od težavnosti tur, ki se jih bomo lotevali, vsekakor pa tudi od naših izkušenj. Za tiste, ki potrebujejo dereze le za to, da jim po zasneženem terenu ne bo drselo, lotevajo pa se občasno le lahkimi zimskih tur, bodo dovolj univerzalne dereze, ki naj bodo nekoliko lažje, kot so na primer modeli Camp **Stalker**, Grivel **G10 Wide**, CT **Nevis**, Stubai **Universal** ali njihova Light različica ter podobni. Za tiste, ki pa vam je zima izziv ter komaj čakate, da boste zagrizli v zasnežene strmine, pa je seveda zgodba okoli izbire nekoliko drugačna. Če tukaj upoštevamo, da boste plezali tudi po trdem snegu, občasno stopili na led in skalo, je pomembno, da so dereze kvalitetne in vzdržljive. Black Diamond vam ponuja v tem rangi **Sabretooth**, izvedba Pro (A) ali Clip (PA), ob tem pa še univerzalno različico Serac Strap. Nekaj podobnega, kot Sabretooth, so Camp **C12 Automatic**, polavtomatska izvedba je model **Stalker**. Grivel ima klasičen model G12, ki ima na voljo obe izvedbi. CT ima klasičen model **Nuptse EVO**, ki ima vse izvedbe. Stubai je na tem področju z modelom **Professional**, ima pa še nekaj različnih izvedb. Za težje pohodniške ture, kjer je treba še kaj mallega poplezati bi bila moja osebna izbira Black Diamond Sabretooth, Camp C12 ali pa Petz-Charlet Sarken.

Če ste turni smučar, se najde med različnimi modeli tudi nekaj ultralahkega, saj boste dereze večino časa nosili v nahrbtniku. Tako imajo dereze iz aluminija ali njegovih zlitin Stubai in Camp, še posebej pa je zanimiv Campov model **XLC Nanotech**, ki ima ob aluminijastem ogrodju sprednje zobce jeklene, kar pomeni, da je

drega uporabna tudi za kakšne nekoliko težje vzpone, kjer že gledamo na težo opreme. To je večinoma vse, kar se tiče našega trga, če pa želite še več, bo treba čez mejo. A je že pri nas povsem solidna izbira, na koncu koncev pa izbiro določa tudi debelina naše denarnice. Vsekakor pa naj ne bodo v vaši izbiri za zimske ture »nadomestki« dreg ozioroma različni nastavki z nekaj zobmi ali verige, to je oprema za poletni čas. **Pozimi so obvezen del naše gorniške opreme čisto ta prave dereze!**

Bernadette McDonald: ISKALCI SVOBODE

Ste že kdaj brali knjigo in imeli zraven občutek, da doživljate njeno vsebino v živo? Če ste, to pomeni, da je tista knjiga napisana zares dobro. Ob knjigi **Iskalci svobode** oziroma v originalu **Freedom climbers**, katere prevod je pred kratkim izšel pri Založbi Sidarta, je občutek vsebine vsekakor zelo močan. Delček zgodovine poljskega alpinizma, ki se dotika predvsem njihovih največjih himalajskih

uspehov in nekaterih najbolj vidnih poljskih alpinistk ter alpinistov, vas vsekakor ne bo pustil ravnodušne. Knjiga, ki je prejela tudi nekaj odmevnih knjižnih nagrad, opisuje najbolj plodna leta poljskih alpinistov v najvišjih gorah sveta, ki pa so zahtevala tudi zelo visok davek. Od številnih legendarnih imen jih je ostala le peščica. Jerzy Kukuczka, Wanda Rutkiewicz, Andrzej Czok in mnogi drugi so ostali na najvišjih vrhovih sveta. Ob njih so se za vselej zapisali v zgodovino himalajstva vrhunski alpinisti, vizionarji, organizatorji, vodje odprav..., kot so Andrzej Zawada, Voytek Kurtyka, Krzysztof Wielicki, Artur Hajzer, Anna Czerwinska, Tadeusz Piotrowski in drugi. Prvenstvene smeri po Himalaji, ki še danes veljajo za najtežje, prvi zimski vzponi na osemtisočake, prvi ženski vzponi na vrhove, hitri alpski vzponi v Himalaji, epske zgodbe in neverjetna vztrajnost je bila odlika nekega obdobja, s katerim se lahko nekako poistovetimo tudi Slovenci. Toda prihod Poljakov v vrhunski alpinizem, predvsem v Himalajo, je bil odraz njihove zgodovine in časa, v katerem se je rodila najbolj plodovita generacija poljskih

alpinistov, za katerimi je ostala zares neverjetna bera vzponov. Lahko bi jih označili tudi kot vrsto modernih gladiatorjev, med katerimi so preživeli le tisti, ki so svoje vrhunske kvalitete in pogum združili z modrostjo oziroma previdnostjo. Vendar je za njihov brezkompromisni prihod na alpinistično sceno, kjer so se v zelo kratkem času povzpeli v sam vrh svetovnega plezanja, treba iskati vzrok v tragediji njihove države, družbe, predvsem pred, med in po drugi svetovni vojni. Avtorica knjige se je zato podala na začetek teh družbenih sprememb, ki so pomenile za Poljake eno samo trpljenje. Politične igre Nemčije in Sovjetske zveze so pomenile tragično obdobje, v katerem so jim bile kratene osnovne človekove pravice in le njihovi trdoživosti, vztrajnost, prilagajanju, iznajdljivosti in še čemu, se lahko zahvalijo, da so skozi temačno obdobje svoje zgodovine zapluli v svetlejšo sedanost. Dogajanja v njihovi družbi so v veliki meri vplivala tudi na razvoj poljskega alpinizma.

Odhod v stene, v plezanje, predvsem pa na odprave v tuje dežele, je bil nekak beg iz poljske realnosti. Ta realnost je bila težka za življenje, v alpinizmu pa so si mnogi Poljaki znali ustvariti svojevrsten svet, ki jim je pomagal izboljšati kvaliteto življenja, tudi na materialni ravni. Tihotapljenje, podjetništvo, sponzorstva, vse to je bilo del njihovega alpinizma. Če se poglobimo v fenomen poljskega alpinizma, v njihove zgodbe in njihov način plezanja, katerega odraz oziroma rezultat so enkratne smeri na najvišje vrhove sveta, bomo videli, da je bilo njihovo plezanje podobno življenju Poljske v času od agresije Nemčije konec tridesetih let prejšnjega stoletja pa vse do demokratičnih sprememb s prihodom Solidarnosti na začetku devetdesetih let. Skozi ta čas avtorica spremlja nekaj glavnih akterjev poljskega alpinizma, njihove pričetke,

alpinistično odraščanje, zrelost, se poda tudi v njihova osebna življenja, v stene in na vrhove. Spoznamo njihov položaj med poljsko alpinistično srenjo, njihovo vizijo, cilje, odrekanje, borbo za stene in vrhove, tudi njihove neizpolnjene želje, nekatere spremljamo v njihove tragedije, ki so se večinoma zaključile visoko v himalajskih gorah. Verjetno sem redko ob branju tako živo občutil napore, mraz, viharje, višino, utrujenost..., kot ob branju zgodb poljskih alpinistov. Wanda Rutkiewicz je ostala na Kančendzengi, prav tako Andrzej Czok, Kukuszka je padel v Južni steni Lhotseja, Zawada je umrl za rakom. Mraz, višina, plazovi in viharji so bili vzrok smrti poljskih alpinistov na K2, Everestu in še kje, za njimi pa so ostale zgodbe in vzponi, ki jih alpinizem ne bo pozabil.

Avtorica Bernadette McDonalds je ustanovna predsednica Centra za gorsko kulturo v kanadskem Banffu in avtorica odmevnih knjig o mednarodnem alpinizmu, tudi biografij Tomaža Humarja, Charlesa Houstona, Elizabeth Hawley, kmalu pa prihaja med nas tudi njena knjiga o jugoslovanskih alpinistih – Alpski bojevniki. Knjigo Iskalci svobode je napisala po večletnem raziskovanju in razgovorih z alpinisti, njihovimi ženami in otroki, sorodniki, vdovami, rezultat pa je napeta in na trenutke pretresljiva pripoved o najbolj herojskih časih poljskega alpinizma.

Plezalna aplikacija Slovenska plezališča

Sidartin **Slovenija – športnoplezalni vodnik** je s svojimi dobrimi 500 stranmi sicer obvezna oprema za vsakega športnega plezalca, vendar je njegova teža že precejšnja, nekateri mu pravijo

zaradi tega kar »cegl«. Sidarta se je zato odločila narediti korak naprej in tako je nastala aplikacija za mobilne telefone, ki so prav tako prisotni v vsakem žepu, torbi, nahrbtniku... Tako je lahko celoten vodnik z nami kar na ekranu telefona, zaenkrat bo ta prednost dostopna le lastnikom iPhonov, naslednje leto pa načrtujejo še aplikacijo za androide.

Ob manjši teži je prednost tudi ta, da lahko kupimo tudi le nekatere dele vodnika oziroma posamezna plezališča, do vsakega pa nas lahko pripelje navigacija v telefonu. Ko imate naložena plezališča v telefonu, za dostop ne potrebujete več interneta. Aplikacija omogoča tudi vodnje plezalskega dnevnika in še vrsto možnosti. Nakup ter informacije so na strani <http://climbfinder.net/>, dodatne in informacije pa na spletni strani založbe <http://www.sidarta.si/plezanje-slovenija-plezanje-apps.html>.

Vertical Life aplikacija

Ko smo že pri moderni tehnologiji ter možnostih, ki nam jih ponujajo naši mobilni telefoni, je vsekakor potrebno omeniti tudi spletno stran Vertical Life, kjer najdemo aplikacijo za plezališča po Italiji in Avstriji. Dolomiti, Arco, Erto, Sicilija, Sperlonga, Tirolska in še marsikaj boste našli, kar vam bo zmanjšalo težo ter olajšalo iskanje. Več informacij na strani <https://www.vertical-life.info/>, aplikacijo in nakup posameznih plezališč pa lahko najdete na <http://guide.vertical-life.info/en/app/> Aplikacija je namenjena tako androidom, kot tudi iPhonom.

Boris Strmšek

VELIKA ŽELJA SE JE IZPOLNILA

Besedilo:
Elizabeta Topolnik

Fotografije:
Boris Strmšek

Končno se mi je uresničila možnost, da se povzpnem na dolgo želeni vrh - Grossglockner ali Veliki Klek, kot se je imenoval še v času, ko je tam bilo še slovensko ozemlje. Kot vedno, se tudi tokrat nisem prav posebej obremenjevala s potjo - od kod gremo, po kateri smeri, saj bo Boris za vse poskrbel, pomembno je bilo le kdaj gremo in kaj vse potrebujem s seboj. V nahrbtnik sem naložila res samo nujno potrebne stvari, saj jih je bilo treba prinesiti na višino 3454 m do koč Erherzog Johann Hütte, kjer smo prespali. Ujeli smo res prekrasno vreme, sončno, toplo, z ravno prav vetra, ki je odgnal oblačke okrog Grossglocknerja. Pot nas je peljala skozi zlato rumeno pokrajino, ki jo je jasno vreme in sonce še bolj pozlatilo, kasneje smo prečili snežišča in ledenik. Tam smo se seveda navezali v ledeniško navezo in prečili ledeniške razpoke, ki so bile videti res divje. Sončni zahod smo doživeli na odprtem, tik pod koč, tako, da je bilo vse skupaj še bolj čarobno. V temi smo prispeli do koč, ki je v tem času zaprta,

je pa na razpolago zimska soba, kjer si je dve dvojni oziroma zakonski postelji delilo sedem oseb. Imeli smo prijetno družbo treh mladih razposajenih Avstrijcev, ki so se tudi prvič povzpeli na Grossglockner. Prijetna utrujenost nas je kmalu zazibala v spanec, a prav kvalitetno spanje ni bilo, saj smo štirje spali na dvojnem ležišču, stisnjeni kot sardele, vmes pa klici narave, obračanje, smrčanje... Vsaj zeblo nas ni.

Zjutraj smo še pred sončnim vzhodom vstali in se začeli pripravljati na vzpon. Še dobrih 300 m višinske razlike nas je čakalo do vrha. Uživali smo v sončnem vzhodu in prebujanju narave okrog nas. Vse je bilo pozlateno, Alpe in Dolomiti okrog nas osvetljeni. Res nepozabno doživetje, ki ga v gorah ne smeš zamuditi. Nato smo se z Borisom in Silvestrom odpravili proti zgornjemu ledeniku ter proti vrhu te močno gore - najvišje gore v Avstriji. Imeli smo idealne razmere, toplo vreme, sončno, z malo vetra vsake toliko, sneg pa je bil trd in sprijet, da so dereze odlično držale. Le ne vem, kako lahko ti fantje delajo take velike korake, da sem morala povsod še kakšen vmesni korak skopati, nič ne mislijo na nas malo manjše.

Koča Stüdlhütte je odprta v spomladanski in poletni sezoni, sicer pa je zraven manjša koč z zimsko sobo, kjer je prostora za 20 do 25 ljudi. Erzherzog Johann Hütte je odprta samo v poletnem času, sicer pa je tam na voljo manjša zimska soba. Info: www.grossglockner.at/, www.stuedlhuette.at/, www.erzherzog-johann-huette.at/.

Ves čas smo imeli lepo odprto pot, z razgledi na vse strani, še posebej Dolomite v daljavi s prepoznavnimi Tremi Cinami. Lepo smo napredovali v navezi, ni bilo nobene gneče, zato je bilo plezanje čez skalne plošče v pravi užitek. Po slabih dveh urah smo bili na vrhu. Z različnih strani so na vrh priplezali sami vrli fantje, tako, da sem bila edino dekle. Na vrhu poezija, super razgled iz osrčja Alp, vsi vrhovi okrog nas pobeljeni, jasno in čisto ozračje, vse gore okoli nas kot na dlani. Škoda, da je bilo treba tudi dol. Po obveznem stisku rok, fotografiranju in malici, smo se morali odpraviti nazaj dol. Tudi sestopanje je potekalo brez težav, pri koči nas je čakala topla juha in čaj. Polni res super vtisov in pozitivnega adrenalina smo zapustili koč in se odpravili nazaj v dolino. Izbrali smo drugo pot čez spodnji levi ledenik. Vmes se mi je enkrat udrlo in sem pod nogo začutila praznino, kar pomeni, da sem bila nad razpoko. Res čuden in neprijeten občutek. Previdno so mi pomagali ven, nato pa smo pot nadaljevali po luštni potki, kjer so tako lepo narisali markacije na pokončne skalne plošče. Hoja po mehki travi, ki je bila kot preproga, je bila pravi balzam za naše že malo utrujene noge. Hitro smo prispeli nazaj do avta. Vmes pa smo se seveda ves čas ozirali nazaj proti Grossglocknerju, ki nas je tako lepo sprejel v najboljših pogojih in najlepšem jesensko - zimsko - poletnem času, na Martinovo.

Zame je bila nepozabna tura, ne samo zaradi vremena, ki nam je bilo več kot naklonjeno, ampak tudi zaradi odlične družbe in profesionalnega vodenja, ki smo ga bili deležni. Na izpostavljenih ploščah sem se počutila zelo varno in strahu skorajda ni bilo. Lahko sem se zares sprostita in uživala v tem kar precej zahtevnem vzponu. Vsekakor ni bila naša zadnja skupna tura!

DVA OBRAZA JESENSKEGA GROSSGLOCKNERJA

Besedilo in
fotografije:
**Boris
Strmšek**

Grossglockner je kot najvišji vrh Avstrije obiskan v vseh letnih časih, nekaj podobnega, kot naš Triglav, čeprav se njegov vrh dviga dobrih 900 m višje. S svojimi 3798 m je najvišja gora Alp vzhodno od prelaza Brenner, nahaja pa se na meji med Koroško in vzhodno Tirolsko. Najbolj je oblegan v poletnem času in tudi spomladi, ko je turnosmučarska sezona. Predvsem sta v uporabi dva dostopa. Prvi je iz parkirišča oziroma centra za obiskovalce Kaiser Franz Joseph Höhe (2369 m) nad ledenikom Pasterza, do koder pridemo po panoramski cesti iz kraja Heiligenblut (1288 m). V centru je muzej, razstavni prostori ter informacijski center. Najprej nas vodi pot navzdol na ostanke ledenika Pasterza (možnost je tudi sedežnica - Gletscherbahn), nato pa se nekaj z višine 2100 m po jugovzhod-

nih pobočjih povzpemo do Adlersruhe oziroma kočje Erzherzog Johann Hütte, kjer se združi s potjo iz doline Ködnitz. Pot mimo Heiligenblut je bila nekoč najbolj v uporabi, sedaj pa je ta primat prevzela pot mimo vasi Kals. Tam se cesta za obiskovalce zaključi na višini 1920 m pri koči oziroma gostišču Lucknerhause. Od tod nas vodi pot pod dolini mimo kočje Lucknerhütte (2241 m) do Stüdlhütte (2802 m), ki velja za eno najbolj urejenih in gostoljubnih koč na tem področju. Tukaj kmalu stopimo na ledenik Ködnitz, ki nas pripelje do kočje Erzherzog Johann Hütte (3454 m). Od tam nas čaka do vrha še zadnji del, ki je nekoliko zahtevnejši. Višini se pridruži še strmo plezanje čez sneg in skalne plošče ter po ozkem grebenu čez Glocknerjevo škrbino do vrha. Razgled, ki se nam ob lepem vremenu ponuja z najvišjega avstrijskega vrha, sega dobrih 200 km naokoli, tudi na naš Triglav in celo Kamniško-Savinjske Ape so vidne. Kot zanimivost naj zapišem, da je naš prvi alpinist Valentin Stanič dan po prvopristopnikih leta 1800 kot prvi z barometrom izmeril natančno višino gore.

Vzpon je ponudil praktično vse. Od uživanja na s soncem obsijani terasi kočje Stüdlhütte, do goste megle in težke zadnje ure vzpona v močnem vetru in žledu. Vsekakor gre za goro, ki te ne pusti ravnodušenega. (Žan Zadnikar)

Poletje se je že poslovilo, vendar nas je na začetku oktobra dobra vremenska napoved prepričala, da izkoristimo še zadnje možnosti za kakšen alpski vzpon. A realnost je bila potem nekoliko drugačna. Skozi meglo in ivje smo z Robertom in Žanom komaj pod kočjo Stüdlhütte ugledali sonce in modro nebo, na tej poti sta se nam pridružila še Matjaž in Simon. Meglena morja pod nami in sončenje na terasi kočje je sicer odtehtalo lepotno napako na začetku ture. Ko sem »skočil« do hišnega vrha Blaue Wand oziroma Fanatkogl (2905 m) nad kočjo, sem si lahko ogledal pot, ki nas bo peljala čez precej siromašen ledenik in po skoraj kopnem grebenu do vrha. V bistvu je vse skupaj zgledalo kot dober sprehod. Po obilni in odlični večerji ter prav takšnem zajtrku, smo se zgodaj zjutraj v mraku odpravili po kopni poti do ledenika. Le nekaj lis novejšega snega z zadnjega poslabšanja vremena je bilo videti čez umazan in z gruščem posut led. Pa vendar dovolj, da stopiš v kakšno skrito luknjo. V dveh navezah smo se odpravili navzgor do lesenega mostička na desnem robu čez razpoke, kjer smo prestopili v skalo in se po grebenčku povzpeli do skalnega rebra, ki nas je pripeljalo do kočje na Adlersruhe. Vreme je bilo lepo, le vrh Grossglocknerja je imel megleno kapo, po kateri se je videlo, da zgoraj piha. Kratek počitek na sončni terasi kočje in nadaljevali smo pot. Le nekaj minut od kočje nas je zajela megla, ki se je spustila z vrha. Nato nismo več videli sonca. Višje zgoraj nas je pozdravil veter, ki nas je v kombinaciji z meglo okrasil z ivjem, zamrznil fotoaparate ter dal občutek »himalajske« ture. V vetru smo škripali z derezami po skali, se opotekali med kovinskimi palicami po grebenu in se čez ozko škrbino prebili do vrha, kjer nismo niti pomislili, da bi ostali dolgo. Številne naveze so obrnile pred vrhom,

le nekaj nas je vztrajalo do konca. Nekaj zamrznjenih fotografij, nato pa smo hitro spraskali nazaj navzdol. Tudi spodaj pri koči ni bilo nič bolje. Na hitro smo se odpravili dalje in na ledeniku Ködnitz končno spet pogledali iz megle. Toda nikjer ni bilo sonca, le visoka oblačnost nad nami, ki nas je nato spremljala vso pot nazaj v dolino. Le kam sta se izgubila tista dva dneva »šajbe«??

Dan pred Martinovim smo se tja odpravili ponovno. Čeprav bi po vsej logiki moral biti sedaj v Alpah že sneg in mraz, saj se bliža zima, je bilo prav nasprotno. Topla jesen je s svojimi barvami prav vabila v visokogorje. Običajno v takšnem času na Grossglocknerju ni gneče, saj so razmere že precej neprijazne, pa tudi kočje so zaprte. Skoraj nikogar nismo srečali na poti. Tokrat smo se že prvi dan povzpeli na Adlersruhe. Snega je bilo sicer nekaj več na ledeniku, saj je bilo po prejšnjem obisku že obdobje slabega vremena, vendar ga je »indijanska jesen« zelo vztrajno pobirala. Tokrat smo na zgornjem delu ledenika morali poiskati pot med razpokami, saj mostička ni bilo več in pot po skalnem grebenu ni prišla v poštev. Slikoviti sončni zahod in mirno ozračje je napovedovalo lepo vreme za naslednji dan. V zimski sobi si je naša četverica morala deliti dva dvojna pograda s še tremi Avstrijci. Sicer je bilo še nekaj prostora na lesenih klopeh, vendar smo se nato nekako sti-

snili in preživeli nekoliko manj udobno noč, kot bi bila recimo v Stüdlhütte. Tudi večerja je bila manj razkošna, saj so bili na voljo sendviči in testenine, ki smo jih morali sami skuhati, pa vendar je takšen način gornišтва prav tako privlačen. Bolj poskrbiš zase in bolj si neodvisen, bolj se ti ture vtisnejo v spomin. Mirna noč me je privabila na plano za nekaj fotografiji in občudovanje zvezdnatega neba. Naokoli je bil popoln mir, temperatura je bila le

nekaj stopinj pod ničlo. Jutranje vstajanje z sončnim vzhodom in enkratnim vremenom je bilo uvod v nadaljevanje vzpona. Z Lizo in Silvestrom smo se odpravili dalje proti vrhu. Še zadnje jutranje sapice so izginile, sonce nas je grelo, razmere za vzpon pa so bile odlične. Pomrznjen sneg, suha skala in veličastni razgledi. Kasneje na vrhu smo posedali na soncu in se nam prav nič ni mudilo navzdol. Po grebenu Stüdlgrat je prišlo nekaj navez, nekaj nas je še po »normalki« in vsi smo sedeli ter uživali. A treba je bilo navzdol. Previdno plezanje navzdol, škripanje derez, vijuganje po grebenu, sestop po snežnem žlebu in že smo bili na platoju nad koč. Pričakala nas je vroča juha, nato pa smo spakirali in se navezani počasi odpravili proti dolini. Tokrat smo jo ubrali kar po levem robu ledenika pod grebenom Blaue Kopfe oziroma spodnjem delu poti Mürztaler Steig. Topla jesen nas je božala ves čas sestopa, kako drugače od ture na začetku jeseni. Ja, vsaka tura je zgodba zase, vsaka ima svoje čare, svoje lepote, svoje posebnosti. Zato pa tako radi hodimo v gorski svet. Vedno znova. ●

10. PDK Z LEGENDAMI

Zaključek tekmovalno plezalskih dogajanj v tekočem letu se vrti okoli Plezalnih dnevov Kranja, ki so letos potekali že jubilejno – desetič. V bistvu gre za pravi plezalski šov, ki je sestavljen iz vrste tekmovalj. Odvijajo se v treh dneh, od najmlajših do članskih kategorij, vrhunec pa je bil letos z nedeljsko tekmo »plezalskih zvezd« oziroma plezalskih veteranov ter finale balvanske tekme za člane in članice. Dogajanja so zbrala spet lepo število gledalcev, ki so lahko po dolgem času spet pozdravili nekatere plezalke in plezalce, ki so zaznamovali slovensko športno plezanje od njegovih pravih pričetkov sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja, pa vse do danes. Tako smo lahko videli »na delu« Tadeja Slabeta, Vilija Gučka, Silva Kara, med dekletki so med ta pravimi veterankami plezale Marija Štremfelj, Metka Lukančič Nemec, Jelka Krajnc, iz Francije je posebej za ta dogodek prišla Martina Čufar Potard, z nami pa so bili še Nevenka Dolenc, Franci Jensterle, Aljoša Grom, Jure Golob, iz najmlajše generacije pa so bili Lucija Podlipnik, Matej Sova, Luka Zazvonil, Klemen Bečan in Natalija Gros, ki je vzpon v steni opravila kar v večerni toaleti z obveznimi visokimi petami. Tudi enega od tistih, ki so prvi prinesli izkušnje iz prostega plezanja v ZDA na naša tla - Iztoka Tomazina, smo lahko pozdravili. Žal mu je poškodba onemogočila plezanje, je pa predstavil nekaj zgodovine v sliki in besedi. Videli smo lahko, da je večina še vedno v dobri formi, nekateri celo vrhunski, se pravi, da je plezanje še vedno njihov šport.

Balvanska tekma je minila ob ritmih bobnov in v navijanju publike, ki je vzpodbujala plezalce, da so vztrajali in poskušali najti rešitev za štiri balvanske probleme,

ki so bili pripravljene za vsako kategorijo. Tukaj Mina Markovič (ŠPK Plus) ob odsotnosti Janje Garnbret v ženski konkurenci ni imela prave konkurence in je tudi v finalu opravila z največ balvani, tremi od štirih, sledila ji je Tjaša Kalan (AO Kranj), za odtenek slabša pa je bila na tretjem mestu Tjaša Slemenšek (Šaleški AO). Pri fantih je bil za prvo mesto precej bolj negotovo boj, predvsem med Jernejem Kruderjem (ŠPO Celje) in Urbanom Primožičem (PK Škofja Loka), na koncu je bil za odtenek boljši Kruder, oba pa sta preplezala tri balvane. Na tretje mesto se je z enim rešenim balvanskim problemom uvrstil Jure Raztresen (PK Škofja Loka).

V sobotni tekmi so naši najboljši plezali v težavnosti, pri dekletih je spet stala na najvišji stopnički Mina Markovič, ki je edina dosegla vrh smeri. Druga je bila Tjaša Kalan (AO Kranj), tretja pa Rebeka Kamin (ŠPO Domžale). Pri fantih je bil boj za najvišja mesta precej izenačen. Tako kvalifikacije, kot tudi finale sta najbolje odplezala Urban Primožič in Domen Škofič (ŠPO Radovljica), ki sta dosegla isti rezultat in si razdelila zmago. V finalu je tik za njima ostal Jernej Kruder. Sicer pa si lahko več o dogajanju in rezultatih preberete na <http://pdk.aokranj.com/>, rezultate letošnjih tekem za državno prvenstvo v vseh kategorijah pa si lahko ogledate na strani Komisije za športno plezanje - <http://ksp.pzs.si/>.

Besedilo in fotografije:
Boris Strmšek

S KOLESOM OKOLI SLOVENIJE, 3.del

Besedilo:
Tamara Leskovar

Fotografije:
Tamara Leskovar
in
Simona Pečnik Golob

ČEZ DVA PRELAZA, ČEZ DVE PLANOTI - KOČEVSKI ROG IN BLOKE

Ja, svoboden si... Brez mej, le sivi asfaltni ali makadamski poti slediš. In vrtiš pedala kakor ti je ljubo, hitro ali počasi.

Sedmi dan na poti. Ta dan sva morali priti daleč. Začeli sva v Vavti vasi, kjer sva prespali v mehki in udobni postelji. Drugič do sedaj, saj sva se umaknili nevihtam, ki so tisti dan divjale po Sloveniji. Dobra izbira. Naspani in spočiti sva pognali kolesi po cesti proti Žužemberku ob reki Krki. Na poti so naju spremljale jutranje meglice. Precej hladno je bilo, prvič do sedaj, a čarobno in na mrz si kar hitro pozabil. Seveda sva se morali nekajkrat ustaviti in fotografirati pravljичno pokrajino. V Dvoru sva zavili proti Kočevju. Vozili sva po cesti, ki jo motoristi naravnost obožujejo. Vzpenja se in zavija in vodi med prostra-

nimi kočevskimi gozdovi. Tudi nama je bila všeč, saj ni bila prometna in pošteno naju je ogrela. Pri Starem logu sva si privoščili krajši oddih. Ta dan sva se odločili, da voziva ves dan. Gori malo višje ni bilo tako vroče. Sledil je spust do Kočevja in nadaljevanje po regionalni cesti proti Ribnici, ki pa je bilo prav ubijajoče. Kolesarskih poti na tem koncu žal ni. Iz Ribnice nadaljujeva po stranskih poteh proti Štifti. Lep je ta konec Slovenije, čisto malo poseljen, gričevnat in gozdnat. Prišli sva tako blizu Simoninega doma, da je že pričela razmišljati o tem, da bi to noč pri njej prespali. Že ves dan sva namerč vozili po deželi medvedov in prenočevanje na prostem je ta dan odpadlo. Pa kako romantično bi bilo prespati v šotorčku ob Cerkniskem jezeru. A domačini že vedo kako in kaj je z medvedmi na tem koncu. Že drugič ta dan sva se pognali v klanec, tokrat na Bloke. Noro lepo, vam povem. Vozili sva se po trasi letošnjega DOS-a, opremljenimi z napisi spremljevalcev, ki so tudi naju nehote vzpodbujali. Zopet krajši postanek in malica na razglednem vrhu ob cerkvici, ki ji je sledil res divji spust do Cerknice. V dolini pa naju je pričakala ubijalska vročina sredi dneva, zato sva se ohladili s kar nekaj, naj ostane skrivnost kolikimi, porcijami sladoleda. Po eni urici sedenja v lokalu ob cesti, sva se zapeljali v smeri Rakovega Škocjana. Morali sva zapustiti razbeljeni asfalt. Končno spet v naravi, na makadamski poti v zavetju gozda. Privoščili sva si pravi raziskovalni popoldanski potep in uživali v naravnih znamenitostih Rakovega Škocjana. Čas naju je že malo

preganjal, naporni so bili zadnji kilometri v hrib proti Ravbar komandi in naprej proti Postojni. Dolga je bila ta dan. Na poti sva bili 110 kilometrov in naredili za 1400 višinskih metrov vzpona. A za nagrado naju je v kampu Pivka jama, kamor sva prispeli malo pred sedmo uro zvečer, pričakal še odprt bazen, v katerega sva z veseljem skočili in se namočili ter omehčali utrujene otrdele mišice. Kaj češ lepšega po takem dnevu. Vsak dan je bil lep, a naslednji, ki je prišel, je bil še lepši. Na napore kar pozabiš. Postavili sva si šotorček za enega, v katerem spiva obe, si skuhamo makarone z zelenjavo, spili pivo in se veselili naslednjega dne, saj naj bi prišli do reke Soče.

ČEZ KRAS DO REKE SOČE

Osmo jutro. Kot vsako jutro vstaneva zgodaj, a to jutro sva bili res zgodnji, saj je pred nama Kras in kraška vročina, žgocne sonce in vročina pa ravno nista najina prijatelja. Pospraviva najin premični dom, na hitro pojeva le banano ter frutabelo in že vrtiva pedale proti Razdrtem. Trudiva se iskati stranske lokalne ceste, da bi se izognili magistralci, a nama le delno uspeva. V Senožečah se ustaviva, poiščeva trgovino, saj se nama že glasno oglašata želodčka. Za zajtrk kot običajno žemljica in sirni namaz, pa nekaj zelenjave. Okrepčani se zapeljeva prot Dolenji vasi in čez kraško planoto proti Štanjelu. Obdani sva s pokrajino, ki naju spominja na Toskano. Uživava, sami sva na poti, le redko se pripelje mimo kakšen avtomobil. Zopet so pred nama klanci in spusti, a tega sva že vajini in imava jih radi. Že na karti sem videla, da je cesta precej razgibana in bi bilo lažje na Štorje in Dobravlje do Štanjela, a se s tem nisem preveč obremenjevala. Enostavno me je zanimalo, kako je tu gor na kraškem robu nasproti vipa-

Po DOSovi trasi na Bloke

Bloška planota

Toskana? Ne, Kras.

Reka Krka

vskih sten. Ves čas sem med vožnjo pogledovala na stene Gradiške ture, razgledi so bili res čudoviti. Kar nekajkrat sva se dvignili in precej spustili. A vseeno, pot je bila čudovita in priporočam jo vsem, ki boste kdaj na tem koncu. Lahko naredite tudi krožno turo, saj je možnosti za nazaj več kot dovolj, čez Dutovlje na Sežano, ali pa krajša čez Dobravlje in Štorje, pa po magistralci do Senožeč. V divjem

Pri kuhanju večerje v kampu Pivka jama

spustu sva prišli do rečice Raše, od tam pa zopet navzgor v pasji vročini do Štanjela ob spremljavi gromov in strel za najinim hrbtom. V Štanjelu je sledil večurni počitek in hidracija ter čakanje na naliv, ki pa sva ga na srečo gledali le od daleč. Razbesnel se je nad vipavskimi stenami in divjal vse od Nanosa pa do Ajdovščine. Tega osmega dne naju je popoldanski del ture razveselil z enim samim dolgim spustom vse do Dornberka in Nove Gorice. Brzeli sva čez vinorodno goriško pokrajino, mimo trt, z vetrom v hrbet. Kako je pasalo. Veter je bil na poti najin prijatelj, le redko nama je zapihal v prsi. Malo me je skrbelo vožnja čez Novo Gorico, ki bi lahko kar precej podaljšala pot osmega dne, a sva z malo sreče in s pomočjo domačina kot bi mignil prikolesarili iz Nove Gorice čez italijansko Gorico do Solkana. Odlično!! Facebook prijateljica pa nama je po telefonu povedala za še ne odprto pot G1, ki pelje od Solkanskega mostu vse do zaselka Plave. Seveda sva jo poiskali. Tu sva... »Krasna si bistra hči planin, brdka v prirodni si lepoti«. Soča, meni najlepša reka, naju je spremljala od Solkana do Kanala ob Soči in še ves naslednji dan. Kolesarska pot vodi pod Sabotinom, je precej razgibana, lepo urejena s počivališči in ves čas s pogledom na

Pogled na Štanjel

modrozeleno reko Sočo. Kar utrujeni sva ta dan prikolesarili do Kanala ob Soči. Prevozili sva 110 kilometrov in nabralo se je za 1040 višinskih metrov vzponov. A vso utrujenost premaga postanek, počitek in nočitev ob reki Soči, katere žuborenje te nežno zaziba v spanec.

POSOČJE

Deveti dan je bilo prvič, da sem se kar težko odpravila naprej, čarobno jutro me je čisto prevzelo. Najraje bi se zleknila ob Soči in presanjarila ves dan ter podoživljala pot, ki sva jo že prevozili. Verjetno je to veljalo za obe. Privoščili sva si kavico v kavarni s pogledom na nizko Sočo in mestom. Ta dan nama ni bilo treba tako hiteti, pot je bila krajša, saj naju je vodila bolj ali manj navzgor po dolini reke Soče. Tolmin, Most na Soči, kjer sem si vzela čas za malico in obujala spomine na kolesarsko potepanje po teh krajih z obiskom gora pred mnogimi leti. Namesto šotorčka sem takrat s seboj vozila pohodne čevlje in prenočevala v kočah, spodaj v dolini pa me je počakalo kolo. Ustavili sva se v Kobaridu in si vzeli nekaj časa za ogled slapa Kozjak. Prav pasalo je raztegniti še druge mišice na nogah. Opajal naju je vonj gozda in strohnelega listja, v zavetju dreves sva bili skriti pred vročim soncem. Pričakal naju je v vsej svoji lepoti. Kako lepa je pot, le oditi moraš na njo. Iz dneva v dan sva malo spreminjali zamišljeno pot in jo tako še obogatili. Iz Kobarida pa sva, naveličani asfaltne ceste, zpeljali na kolesarsko makadamsko pot speljano ob Soči. Kaj hitro sva ugotovili, da je res v slabem stanju tudi za gorska potepanja brez prtljage zadaj na kolesu, kaj šele za naju. Ampak nazaj ne greva. Napoleonova pot, po kateri sva dobra dva kilometra kolesi porivali predvsem v hrib, naju je precej nasmejala in okrepila, skregala pač ne. Imela sem malo slabo vest, ker

sem predlagala to pot, a za njo mi je povedal gospod blizu sedemdesetih, po kateri naj bi tudi sam kolesaril. No ja... Tako se rodijo zgodbe, ko ti mimo nog ob fotografiranju lezejo strupenjače, katere bom lahko pripovedovala svojim vnukom. Žal na tem koncu ni kolesarskih stez. Lahko bi jih ob reki Soči uredili na starih obstoječih poteh še iz Napoleonovih časov, ko je hodil tu mimo. V Italiji, Avstriji, pa še kje, bi bile zgrajene že davno. V Trnovem ob Soči se prisilno ustaviva, saj naju pričakajo prve dežne kaplje. Morda niste vedeli, na tem koncu oziroma malo naprej v kraju Žaga, je največ padavin na leto v Sloveniji. Vmesni prisiljeni počitek nama ni ustrezal, a vseeno je bolje, da ostaneva suhi. Za enkrat sva imeli srečo z dežjem in naj tako tudi ostane. V Bovec prideva pozno. Na cesti se za dobrodošlico srečava z bovškimi domačinkami ovčami, kupiva domač ovčji sir, si nabaviva hrano za zvečer in nekaj malega za naslednji dan, saj naju naslednji dan čaka kraljeva etapa, vzpon čez Vršič. Vsega je bilo ta dan, kar pozno pribrcava do najinega cilja v kamp Korita. Ohladilo se je, meglice nad Sočo se dvigujejo, midve pa zadnje kilometre prevoziva v tišini in razmišljava kako bo jutri. V kampu sva po dobrih 70 kilometrih in skoraj 1000 višinskih metrih vzponov. Sploh ne vem, kdaj in kje so se ta dan nabrali.

IZ TRENTE NA GORENJSKO ČEZ PRELAZ VRŠIČ

Večer v kampu je minil v družbi znancev, ki so prišli na plezarijo na bovški konec. V kampu Korita sem bila že večkrat, prav prijetno je tam. Spala sem malo, proti jutru me je zbudil zvok dežnih kapelj. Ne bi še vstala ob šestih. Na srečo je prenehalo deževati, a vseeno morava pohiteti, kajti vremenska napoved za ta dan je slaba. Kolesarjenje na Vršič v dežju pa...

Goriška vinorodna pokrajina

Kolesarska pot G-1 od Solkana do Plave

Napoleonov most čez reko Sočo pri Kobaridu

Zadnja ravnina na prelaz Vršič

Prelaz Vršič 1611 m

Ne hvala! Malo čez sedmo zjutraj se odpraviva. Hladno je. Ravno prav je prišlo tistih deset kilometrov blagega vzpona do 50. vršiške serpentine, da se ogrejeva. V Trenti se ustaviva za svež kruh in čokolado. Vse naokoli naju obdajajo visoke gore. Počutim se fantastično. Še dobro, da ni vroče. Greva. »S kolesa lahko stopiš kadar koli«, si rečem. Ampak jaz ne stopam dol s kolesa!!! Petindvajset serpentin je pred nama, 8 kilometrov in dobrih 1100 višinskih metrov. Ustaviva se pri spomeniku Juliusu Kugyu in pozdraviva sosednje vršace. Srce mi zapoje. Gorske etape imam najraje. Ko takole kolesariš v hrib, se ti odrti ves film zadnjih devetih dni. Kar ne moreš verjeti, da se pot bliža koncu. Ne dojameš, kje si bil in od kod si prišel. Za

Prelaz Vršič, spust v Kranjsko goro

nama je že skoraj osemsto kilometrov. Z vsakim dnem in prevoženim kilometrom bolj uživava. Prvič čutim bolečine v levem kolenu in nekajkrat moram sestopiti s kolesa, kar ravno ni v moji navadi. Prehiti naju mlad fant na specialki. Ne vem več, ali je privid, ali je res, saj se je malo prej spustil v dolino mimo naju. Ampak tudi midve se peljeva, poganjava pedala in sva vse višje in višje. Še malo, še zadnja ubijalska ravnina, ki ji ni ni ni konca. Jeeeee, po 780 kilometrih sva na najvišjem prelazu v Sloveniji, 1611 m visoko. Še malo in najin krog bo sklenjen. Solze sreče v očeh in objem in čestitke. Vedno sem si želela prevoziti Vršič iz Trente. Najtežji del poti sva si »prišparali« za konec, kot smetano na jagodi. Tudi danes bi se tako odločila, saj najboljše stvari vedno pridejo na koncu. Pozdravček mojim goram in spust v dolino, še prej pa na joto v Erjavčevo kočico in to že pred enajsto dopoldan. Saj sploh nisva bili tako počasni. Spet zbeživa pred dežjem, deseti dan res ni potrebno, da naju prvič napere. Ustaviva se v Kranjski gori, kjer naju pozdravi znanec in zopet čestitke. Počasi se zavedava kakšna pot je za nama, pot ki ni vsakemu dana. Počakava, da se zlije dež pred nama v okolici Gozd Martuljka ter zapustiva prijetno Kranjsko goro in odkolesariva po kolesarski poti vse do Jesenic. Na srečo z vetrom v hrbet, ki še kako paše po tako napor nem vzponu. Mimo Žirovnice in Begunj do Nove vasi, kjer naju pričakata Suzana in Iztok, z odlično večerjo, vročim tušem in mehko posteljo. Po desetih dneh in današnjih 77 kilometrih in 1220 višinskih metrih vzpona, smo si imeli res veliko za povedati. Zaspali in spat pa nisem in nisem mogla, prebedela sem skoraj vso noč. Polno adrenalina in emocij se je borilo v meni. Veselje in hkrati žalost, ker se bo najina pot jutri končala. Res mešani občutki... Še bi se vozila.

GORENJSKA

Enajsti dan me zgodaj zjutraj vrže iz postelje. Na zrak moram, nisem več vajena zaprtih prostorov. Za poljem žita zažarijo Julijci obsijani s prvimi jutranjimi žarki. To je to... Biti svoboden. V miru se odpraviva. Ta dan greva lahko počasi, za naju bo to le sprehodek, dobrih 60 kilometrov je pred nama. Ne moreva iz svoje kože in greva spet po malo težji poti. V hrib, pod Dobrčo po kolesarski poti s čudovitimi razgledi na vso Gorenjsko in Julijske Alpe. Spust do Tržiča, pa proti Golniku in do Preddvora. Tam si privoščiva počitek ob jezeru s pogledom na Storžič in okoliške vrhove. Precej vzponov in spustov je tudi ta dan za nama, a to je bolje kot kolesarjenje po ravnini. O tem sva si s Simonom enotni. V Preddvoru naju pričaka Katarina. Sploh je ne pozna, a želi naju spoznati, nama čestitati v živo. Nisem si mislila, da naju bo toliko ljudi spremljalo na poti, uživalo in se veselilo vsak dan z nama. Sproti sva objavljali nekaj fotografij na Facebook-u. Tudi socialna omrežja so za nekaj dobra. Za sklepanje novih znanstev in prijateljstev, da popelješ s fotografijo ljudi tja, kjer še niso bili in morda nikoli ne bodo, da jih vzpodbujaš s svojimi dejanji. Poslovimo se in prek Tupalič, Cerkelj, Zaloga, Komende, Duplice pribrcava v Kamnik, do kavarne Veronika, kjer se je vse skupaj začelo. Zadnji kilometri so se odvrtili v popolni tišini. Bili sva sami s seboj, tako kot vsake toliko časa na tej poti. Srečni, ponosni, polni energije. Noro!!! Po 870 kilometrih in 10.300 višinskih metrih vzponov v enajstih dneh je bil krog sklenjen. Simonin pa še nekaj daljši, saj je prikolesarila do Kamnika od doma.

Počakali sva na moje sinove, da so prišli po naju, spili zasluženo pivo in pojedli sladoled, ter se odpeljali z avtomobilom

Jezero Jasna Kranjska gora

Preddvor

proti domu. Sklenilo se je novo prijateljstvo, zrasle so nove želje, porodili so se novi načrti.

Bila je pot, ostala je zgodba. Če ne greš, zgodbe ni. Zato lahko le rečem, pojdi za svojimi sanjami in doživi svojo zgodbo. Kjerkoli, kadarkoli. Midve s Simonom naslednje poletje poiščeva novo. ●

Kamnik 14.6.2015, na cilju po 870 kilometrih

SKALNE LEPOTICE NAD OMIŠEM

Besedilo in fotografije: **Boris Strmšek**

Ko se z udobnega varovališča na travnati polici sredi strme stene splazim za vogal, naletim na počni in razčlembe, ki vodijo spet navzgor. Najdem star klin, še enega... Stena je kar pokončna, tu in tam kakšno drevo in grm, ki sta si našla svoj življenjski prostor sredi tega pečevja. Mračni se. Komaj še vidim oprimke, ki jih sicer ni preveč. Težavnost se ves čas giblje med peto in šesto stopnjo. V mestu pod menoj so že davno prižgali luči in njihov odsev vse bolj prihaja do izraza...

Omiš je postal nekakšna alternativa Paklenici pod Velebitom, kjer je pogosto precejšnja gneča, še posebej okoli prvega maja in prvega novembra. Na splošno pomlad in jesen pod Velebit prineseta precej plezanja željnih, zato je takrat vredno razmisliti tudi o nadaljevanju poti mimo Splita v Omiš pod obronke Mosora ter bližnjega Biokova.

Stena Ilinaca, desno je smer Freedom, levo Rambo

Moram priznati, da me je Omiš kar precej presenetil. Ne toliko zaradi tega, ker je tam naokoli vse polno skalnih sten. Tudi, da je bilo to nekoč gusarsko mesto, ki so se ga bali celo Benečani, ni bilo tako presenetljivo zame. Da so ljudje prijazni in da se nam prav nič niso čudili, ko smo hodili skozi center mesta opremljeni, je bilo kar nekako pričakovano. Vsekakor pa sem imel kar široko odprte oči in celo usta ob izjemnem ambientu, ki ga ponuja samo mesto s svojo okolico. Ko zreš z vrha stene navzdol na center mesta, na izliv reke Cetine v morje, na številne utrdbe in hkra-ti dobesedno naravnost skozi okna stanovalcem blokovskih naselij na obrobju, je vsekakor nekoliko neobičajno. Tudi poležavanja na plaži ter obenem iskanja plezalskih ciljev s pogledom v stenah nad mestom ne doživljamo prav pogosto, zato je Omiš vsekakor neka posebnost.

Mogoče je že res, da so smeri nad Omišem nekoliko bolj podobne »hribovskim«. Najdemo precejšnje število smeri, kjer je potrebno nekaj več spretnosti ob nameščanju varovanja, klini in metulji so obvezni, saj niso vse smeri opremljene s svedrovci. Je tudi še nekaj možnosti za nove smeri, za obstoječe pa je kljub vse večjemu obisku še vedno nekaj zmede in nejasnosti, tudi samostojnega vodnika še ni na voljo, razen na spletu. Vsekakor pa boste tiste najbolj popularne in lepe plezalne linije skoraj zagotovo našli. In če vam najprej padejo v oči stene takoj nad Omišem, pa boste za nekaj »plezalskih lepotic« morali nekoliko v notranjost. Ob reki Cetini se odpravimo proti nje-

nemu toku po levi strani dober kilometer do elektrarne Zakučac, kjer je parkirišče. Skozi naselje se ob največji hrvaški elektrarni sprehodimo do svetišča na odprtem, potem pa desno čez mostiček in skozi gozd do strme stene, ki se dviga nad nami. To je Ilovik. Tam je nekaj izredno lepih smeri, nekje na sredini boste našli smer Rambo (6a, 230 m), kakšnih 200 m dalje proti desni pa smer Freedom (6a+/b), 220 m). Sestop vodi po robu stene nekoliko levo, nato pa na drugo stran navzdol do naselja Gata. Od tam lahko greste do izhodišča po vijugasti asfaltni cesti ali sestop kombinirate z gozdnimi stezicami. Čeprav je mogoč tudi spust ob vrvi čez smeri, vam to odsvetujem, saj zaradi dreves in grmičkov v steni lahko to pomeni precej zapletanja vrvi.

RAMBO

Blizu smeri Revanš, ki je že skoraj utonila v pozabo, sta leta 2004 madžarska plezalca opremila s svedrovci linijo, ki sta jo poimenovala Rambo. Lahko bi rekli, da

RAMBO -
5a, 5b, 6a, 5a, 5b, 6a, 230 m.
Prva plezala Oszkar Nadasdi in Eniko Szentirmai, 2004

FREEDOM -
5c, 5a, 6a, 6a+, 5a, 6a+/b, 6a+, 220 m.
Prvi plezali Boris Čujić, Ivica Matković, Sara Gojak in Paolo Pezzolato.

OPOMBA: Smeri so opremljene s svedrovci in sidrišči, potrebna je 60 m vrv, zaradi lege smeri se vzpon ob sončnih dneh spomladi in v jeseni priporoča zgodaj zjutraj, pozimi je primerno ves dan, poleti pa je zelo vroče.

INFO: <http://plave-gore.com/>

Ramboti v Rambotu

gre mogoče za smer Revanš z varianto, vendar pa se verjetno ne pokrivata dosti. Še vedno je Revanš nekje tam, le poiskati jo je treba, kakšen star klin se menda še najde. Potekala bi naj desno od prvih dveh raztežajev Rambota, nato levo od tretjega, pa spet zavije nekoliko desno, v zgornjem delu pa potek ni povsem jasen. Vsekakor je Rambo, če smo se že odločili zanjo, lepa smer z dobro skalo, tudi linija je odlična, težavnost pa pravšnja, da ne moremo reči, da je dolgčas. Vstopni, nekoliko položnejši del (do tja vas pripelje dobro uhojena pot pod steno, skoraj ne morete zgrešiti), je lažji in v prvih dveh raztežajih se bomo segrevali ter spoznavali zanimivo skalo, ki je polna štrlečih temnih kristalov, po eni teoriji naj bi bili

Zaključna VI+ v Rambotu

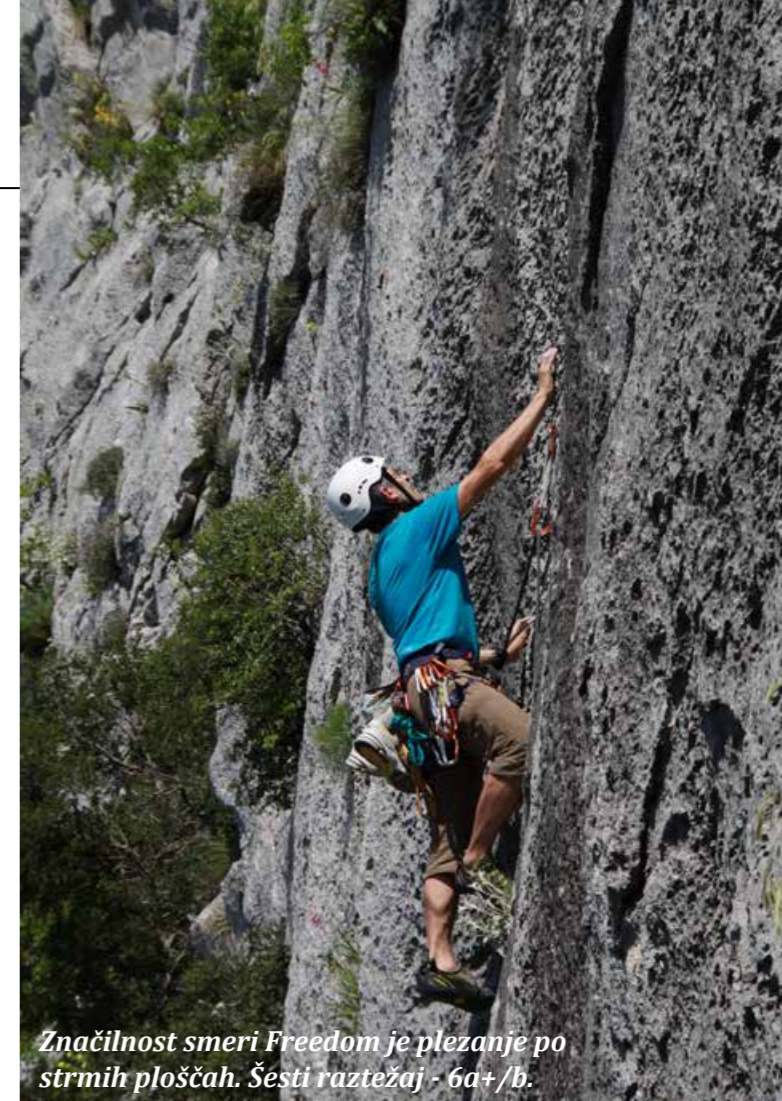
to lesni fosili, po bolj verjetni pa druge kamnine, ki so nekoč ostale v morskem mulju oziroma usedlinah na dnu morja, strjevanje katerih je pomenilo nastanek apnenčaste kamnine, po kateri sedaj lahko plezamo. Prvi trije raztežaji so razporejeni tako, da je vsak nekoliko težji – 5a, 5b, 6a. To se ponovi tudi v naslednjih treh raztežajih. Tretji raztežaj predstavlja strmo plezanje po ploščah, ki so prekinjena z vodoravnimi počmi, zares čudovit raztežaj. Nato se smer spet nekoliko položi, zavije desno navzgor po nekakšni rampi, ki nas pripelje spet na nekoliko bolj strme plošče. Če boste tukaj sredi dneva, boste veseli dreves v smeri, ki vam bodo služile za senco. Ja, sonce je lahko težava, ker je stena obrnjena proti jugozahodu. Vsekakor se priporoča jutranje plezanje.

Ko se nad nami stena zapre, desno od nas jo zapira previsni kot, prečkamo proti desni. Najprej kratka prečnica, nato pa po desno usmerjeni široki in nekoliko drseči poč, ki nas pripelje na rob. Ta raztežaj je vsekakor potrebno vzeti spet nekoliko resneje, saj je dobra šestica. Od tam do vrha nas čaka le še 40 metrov lažjega plezanja.

FREEDOM

Od smeri Rambo moramo še nekaj minut dalje pod steno proti desni in pridemo pod strme in na videz precej gladke temno sive plošče. Čez njih vodi svetlejša lisa, tam bomo opazili tudi svedrovce. Desno je ob steni manjše drevo. Tukaj vodi pot navzgor. Že prvi raztežaj (5c) nam bo dal kar nekaj dela, obenem je precej dolg. A razjedene plošče so zares čudovite za plezanje. Nato krenemo nekoliko proti levi, čaka nas nekaj počitka (5a), tretji raztežaj pa je spet bolj pokončen, vodi čez razjedene sive plošče, pa tudi kakšna luska se najde (6a). Nadaljevanje je podobno, le da je še nekoliko zahtevnejše, čaka pa nas, vsaj po mojem mnenju, najlepši raztežaj smeri (6a+). Težja mesta si kar podajajo roko, plezamo čez eno ploščo na drugo, vmes se vrine kakšna polička, ves čas pa je naša pot tlakovana z luknjičasto in razjedeno skalo. Ko se čez rahlo previsno ploščo z odličnimi oprimki zavihtimo na večjo polico pod zajedo, kjer je nato nadaljevanje nekoliko manj strmo (5a), nas čaka le še tretjina smeri. Lažji raztežaj je spet nekaj počitek pred finalom. Navzgor po zajedi in čez

plošče ter prečnica proti levi. Nato pa se stena spet postavi pokonci. Tukaj imamo opravka z najtežjim raztežajem smeri (6a+/b), vendar brez skrbi, skala je bolj prehodna, kakor se zdi. Strma siva plošča nas vodi od oprimka do oprimka. Preden nas pripelje v nekoliko lažji svet, je potrebno razrešiti zanimiv detalj, kjer pride do izraza iznajdljivost in naše gibanje. Moč na teh apnenčastih ploščah ne pride kaj dosti do izraza, bolj vzdržljivost. Drugi del raztežaja poteka čez nekoliko bolj razčlenjen svet, v rokah se nam znajde tudi kakšna luska in poč. Nato sledi zaključek do roba stene (6a+), kjer pa nam smer še vedno postavlja uganke. A čez strmo stopnjo, kjer se borimo tudi z vertikalo, se počasi prebijemo do prijernih škrapljic, ki nas zapeljejo do roba stene. Tam bomo končno bolj sproščeno opazovali enkratni razgled, ki se odpira za nami. Rečni kanal, kjer je elektrarna, se pod nami izliva v Cetino, nato pa skozi gorsko ožino opravi še zadnje metre do morja. Na izlivu se na obeh straneh razprostira mesto Omiš, ustje reke pa čuva-

Značilnost smeri Freedom je plezanje po strmih ploščah. Šesti raztežaj - 6a+/b.

jo trdnjave. Njihova funkcija je sedaj bolj turistična, nekoč pa so bili tukaj Iliri, pirati in še kdo, ki je skrbno motril morje in iskal morebitne prišleke, toda to so že druge zgodbe...

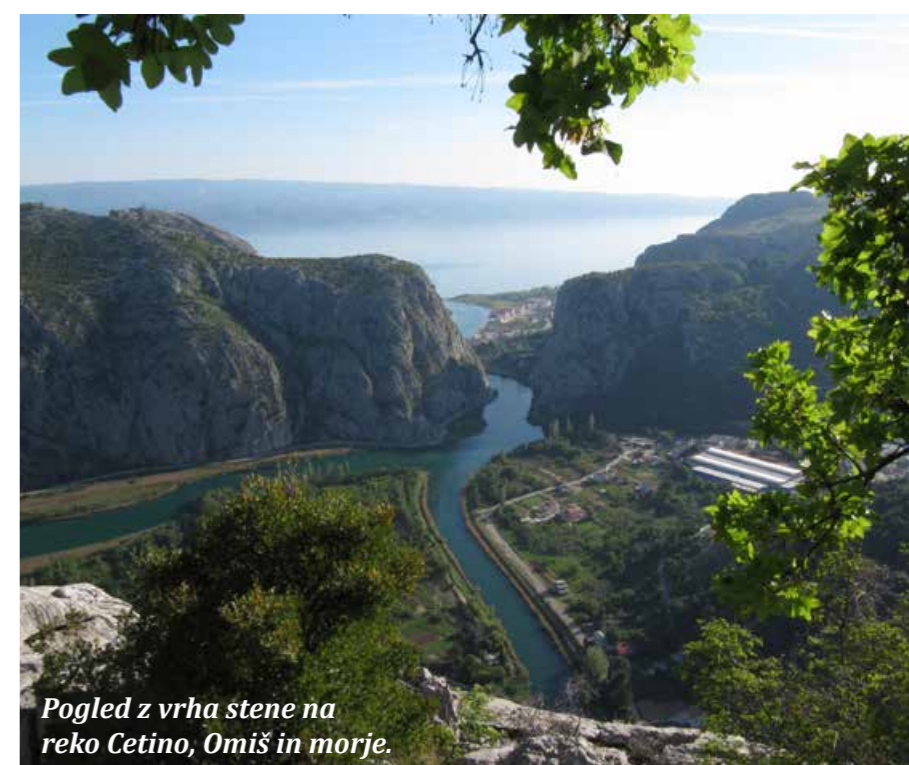
Na vrhu smeri Freedom visoko nad elektrarno.

Freedom, četrti raztežaj - 6a+.

Freedom - strmo plezanje po razjednih ploščah. Četrti raztežaj - 6a+.

Pogled z vrha stene na reko Cetino, Omiš in morje.

GORA LEGEND IN VERE

Besedilo in fotografije: **Mateja Mazgan**

PRIMERNA ZA VSE

Zaradi svoje popularnosti so skozi leta nastajale nove in nove poti, ki vodijo na goro. Tako jih je danes mnogo, od najbolj popularne iz Naravskih ledin, do brezpotij, katere si mnogi umislijo kar sami. S strani Ivarčkega jezera obstajajo tudi zahtevnejši vzponi, katere običajno izberejo ljubitelji adrenalina. Med skalnatimi predeli se najde tudi nekaj plezalnih smeri, med katerimi je nekaj zahtevnej-

ših. Dostop do plezalnih poti je potreben z dobrim opisom, saj ni označen. Razgled z vrha Uršlje gore se odpira daleč naokoli po Koroški, sega čez Pohorje, Kozjak, tudi v sosednjo Avstrijo in do preostalih vrhov Alp, v lepem vremenu se lahko vidi celo Triglav. In prav zaradi enostavnega dostopa ter čudovitega razgleda je glavni razlog, da je Uršlja gora obiskana v vseh letnih časih. Gora je priljubljena tudi za gorske kolesarje ter turne smučarje, saj tako enim, kot drugim nudi obilico užikov. Gorski kolesarji se na vrh podajajo po makadamski cesti, ki vodi do koč. Cesta je sicer zaprta za promet, ne pa tudi kolesarje. Nekaj kilometrov nižje je rampa z manjšim parkiriščem, od koder se mnogi podajajo peš, kolesarji pa običajno prikolesarijo že iz doline. Pozimi, predvsem v lepem vremenu, je gora oblegana s strani turnih smučarjev, saj so njena pobočja odlična za spust po cellem snegu. Ime Plešivec je dobila po sivem apnencu, kateri se nahaja na njenem vrhu, in je dobro viden tudi na gozdnatih pobočjih, ime Uršlja gora pa izvira po najvišje ležeči cerkvi v Sloveniji.

AKTIVNOSTI POVEZANE Z URŠLJO GORO

Preko Uršlje gore poteka slovenska planinska pot, pot Koroških štiriindvajset (K24), nanjo in preko nje potekajo razne tekme, od gorskega teka, duatlona itd. Niso pa vse aktivnosti povezane samo s športom, saj na vrhu poleg televizijskega oddajnika in planinske kočice stoji še cerkev svete Uršule, kjer potekajo tudi maše. Organizirani pohodi raznih društev se

čez leto kar vrstijo. Na vrhu poleg lepega razgleda obiskovalci obiščejo tudi spomenik koroškim borcem, ki so padli za Koroško v letih 1918 in 1919, znamenito Urškino stopinjo, se okrepčajo, lahko pa tudi prenočijo v planinski koči. Planinska koča je odprta večji del leta, pozimi med vikendi, za Novo leto pa redno organizirajo tudi silvestrovanje. Ker je Uršlja gora vsaj za Korošce ena pomembnejših gora, so se začeli nanjo vrstiti mnogi zanimivi pohodi v organizaciji posameznikov. Kot primer je skupina iz Mute, katera se že nekaj let zapored en dan poleti odpravi peš iz Mute preko Pohorja vse do vrha Uršlje gore. Nekateri drugi imajo cilj obiskati vrh čim večkrat v letu, vzpone organizirajo tudi za razne šole oziroma še bolj za obšolske dejavnosti.

LEGENDA ALI RESNICA?

Že omenjena stopinja sv. Uršule prav tako velja za atraktivno točko postanka tik pod vrhom. Gre za vdolbino v skalo, kjer naj bi bil odtis njenega stopala. Stopinja se nahaja v skali ob poti. Označena je tako dobro, da je nihče ne more zgrešiti, če se na Uršljo poda iz Naravskih ledin ter se tik pod vrhom poda proti koči po desni poti. Poleg stopinje je lesena tabla z napisano legendo. Kot majhna deklica se spominjam, da sem vsakič dala nogo v stopinjo ter si ob tem nekaj zaželela. Ker je stopinja majhna, se je »željenje« želja kmalu končalo in sem lahko stopinjo le še opazovala. Legenda pa priča, da kdor stopi vanjo, naj ne bi nikoli več čutil bolečin v nogah. Uršula naj bi po legendi pribežala s strani Pohorja, kjer ni imela obstanka, a svoj dom je našla prav na tem čudovitem osamelcu. Zaradi njegovih lepot se je naselila tukaj, a sreča ji ni bila naklonjena. Spoznala je povodnega moža, kateri je ni maral in jo vzel s seboj v Črno jezero nazaj na Pohorje, kjer domuje še danes.

Pojavlja se tudi vprašanje, zakaj stoji cerkev na takšni nadmorski višini, zakaj so jo naši predniki sploh postavili? Bilo naj bi davnega leta 1570, ko so se zbrali na kmetiji Plešivčnik gospodar s sinovi ter okoliški kmetje, gospodarji bližnjih kmetij, kateri so se dogovorili, da bodo tam zgoraj na vrhu gore sezidali božji hram, od katerega ne bo nobeden na višji legi. In tako so tudi storili ter ob tem trdili, da pod okriljem sv. Uršule nikoli ne bo manjkalo kruha, mošta, dobrote, volne in prave krščanske vere. Cerkev je bila s pomočjo ljubljanskega škofa Hrena leta 1602 uspešno dokončana.

GORA VABI TUDI NAJMLAJŠE

Vedno več je staršev, ki se zavedamo pomembnosti aktivnosti naših najmlajših v naravi, na svežem zraku. Tisti, ki imamo v sebi vsaj nekaj športnega duha, smo jih kar kmalu vzeli s seboj na kakšnega izmed enostavnih vrhov. In tako postaja Uršlja gora ena izmed priljubljenih točk tudi za mlade družine. Ker so mnoge poti tako enostavne, je na vrhu Uršlje gore bilo že kar nekaj dojenčkov, malčkov v nahrbtnikih, tudi v športnih vozičkih, pri treh letih pa je večina že sama prikorakala na sam vrh. Sama sem ena izmed velikih ljubiteljic tega Karavanškega osamelca, saj je to zame najpogosteje obiskana gora. Na njej sem bila že v vseh letnih časih in v vseh vremenskih pogojih, tako podnevi kot ponoči, peš, z kolesom in s smučmi. Vedno znova me prevzame in četudi poznam že skoraj vsak ovinek do vrha, me pogled na to posebno goro še vedno vabi, da jo ponovno obiščem. ●

PRVI ROJSTNI DAN SPLETNE REVIIJE STRMINA

KJE: BAZEN KRANJ
(STARI KRANJSKI BAZEN – NOVA ZGODBA)
<http://www.bazen-kranj.si/>

KDAJ: 29.1.2016
od 19.00 do 24.00 ure

DOGAJANJE: Na STRMINE nas bodo vodile fotografije, s kratkimi filmi se bomo podali na AVANTURE, spremljale nas bodo STOJNICE s predstavitvijo opreme za gornišstvo, PREDSTAVILI se nam bodo SOUSTVARJALCI revije s kratkimi predavanji ter se DRUŽILI ob prijetni glasbi za vsa ušesa. Dobre volje in pozitivne energije ne bo manjkalo.

VABLJENI vsi ljubitelji STRMIN in avantUR ter somišljeniki, bralci in pisci...

TURNOSMUČARSKA PUSTOLOVŠČINA V DOLOMITIH

Od 3.3. do 6.3.2015 se bomo ponovno odpravili v Dolomite. Dolomiti so s svojo fantastično podobo nekdanjih koralnih grebenov enkratno prizorišče za vse vrste gorniških pustolovščin. Tokrat se tja odpravljamo v iskanju smučin z enkratnimi razgledi v okolici Auronza, Misurine in Cortine. Bivanje v simpatičnem družinskem hotelu v Auronzu in smučarske ture v okolici Treh Cin, Monte Cristalla in Sorapissa so vsekakor zagotovilo za prijetno zimsko doživetje Dolomitov. Ture, ki jih bomo opravili, bomo prilagodili udeležencem in razmeram. Obstaja tudi možnost alpskega smučanja na smučiščih Auronzo in Misurina. Med turami, ki so možne v okolici, naj omenimo Monte Piana (2324 m), krožna tura okoli Treh Cin, različne ture v Cadinih di Misurina, tura na Forcello di Cristallo (2808 m), ture pod Sorapiss in v skupino Marmarole.

Strošek štiridnevnega aranžmaja je 260 eurov pri 7 ali več udeležencih (polpenzion, smučarske vozovnice, organizacija in vodenje), ture pa bomo izkoristili tudi za neke vrste tečaj turnosmučarskih veščin. Rok za prijave je 20.2.2016, število mest je omejeno. Prijave ter informacije na elektronski naslov info@drustvo-strmina.si.

Že tradicionalni DVODNEVNI GRAN PARADISO od 26.3. do 27.3.2016, primeren tako za turne smučarje, kot za pohodnike. Prijave na info@drustvo-strmina.si

V januarju 2016 nas čakata kar dva tečaja gorniških veščin, oba bosta potekala na Zelenici. 8. in 9. januarja bo TEČAJ GIBANJA V ZIMSKIH RAZMERAH, kjer bomo predelali osnove gibanja pozimi, predvsem s poudarkom na uporabi derez in cepina, govora bo tudi o orientaciji, bivakiranju in podobnem, povzpeli se bomo tudi na katerega od vrhov nad Zelenico (Vrtača, Begunjščica, Palec...). Prijave do 5.1.2016, strošek tečaja je 55 eurov, vključen je tudi polpenzion na koči. 23. in 24.1. bomo izvedli TEČAJ TURNEGA SMUČANJA, kjer bomo spoznavali gibanje s smučmi po zasneženi pokrajini ter zarisali nekaj smučin v pobočja okoli Zelenice. Prijave do 19.1.2016, strošek tečaja je 90 eurov, vključen je polpenzion na koči.

V mesecu februarju smo pripravili od 12.2. do 14.2.2016 VALENTINOVO AVANTURO NA JEZERSKEM, z dobrodošlico s šampanjcem. Spoznavali bomo zahtevnejše gibanje v gorah pozimi, osvajali dvatisočake nad Jezerskim in se po turah razvajali z domačo hrano na Šenkovi domačiji. Cena 190 eurov. Prijave do 5.2.2016, število mest je omejeno.

Za vse dogodke se prijavite na elektronski naslov info@drustvo-strmina.si ali na telefon 030 666 900, kjer dobite tudi več informacij. Število prijav je omejeno.

V mesecu marcu, pa nas čakajo prvi tečaji varnega gibanja v FERATAH v Glinščici.